

PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY

Wybrane elementy ze sprawozdania
Okręgowego Inspektora Pracy
w Bydgoszczy
z działalności w 2017 roku.

Bydgoszcz, kwiecień 2018 r.

Państwowa Inspekcja Pracy jest organem powołanym do sprawowania nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej w zakresie określonym w ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 786). Nadzór nad Państwową Inspekcją Pracy, w zakresie określonym w ustawie sprawuje Rada Ochrony Pracy. Urzędem kieruje natomiast powoływany przez Marszałka Sejmu Główny Inspektor Pracy przy pomocy zastępców. Okręgowi Inspektorzy Pracy stoją na czele okręgowych inspektoratów pracy oraz nadzorują działalność inspektorów pracy.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy, którym kieruje okręgowy inspektor pracy przy pomocy zastępcy ds. prawno-organizacyjnych i ds. nadzoru, obejmuje swoim działaniem obszar województwa kujawsko-pomorskiego. Urząd posiada dwa oddziały terenowe zlokalizowane w Toruniu i we Włocławku, którymi kierują kierownicy-nadinspektorzy pracy.

W celu realizacji zadań organy Państwowej Inspekcji Pracy zostały wyposażone w uprawnienie przeprowadzania czynności kontrolnych w sferze bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia wobec pracodawców, ale także niebędących pracodawcami przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych, na rzecz których jest świadczona praca przez osoby fizyczne, w tym przez osoby wykonujące na własny rachunek działalność gospodarczą, bez względu na podstawę świadczenia tej pracy.

W bieżącym roku działaniem priorytetowym były kontrole dotyczące wypłaty minimalnego wynagrodzenia dla osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych. W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Bydgoszczy inspektorzy pracy przeprowadzili ogółem 996 kontroli w 931 podmiotach. Kontrolą w tym zakresie objęto 4 515 pracowników.

Rok 2017 był drugim rokiem nowego podejścia do kontroli zakładów, które nie były wcześniej kontrolowane przez nasz Urząd. W planowaniu i realizacji kontroli kierowano się zasadą, że pierwsze kontrole mają charakter instruktażowo - doradczy. W 2017 r. inspektorzy pracy skontrolowali w tej formule 793 podmioty.

Podobnie jak w latach ubiegłych w 2017 r. realizowano liczne programy prewencyjne, m.in. skierowany do mikrozakładów branży produkcyjnej, handlowej i usługowej oraz zakładów usług leśnych program „Zdobądź dyplom PIP”, „Prewencja wypadkowa”, „Włącz bezpieczeństwo przy obróbce drewna” oraz programy edukacyjne „Kultura bezpieczeństwa”, „Poznaj swoje prawa w pracy” czy „Bezpiecznie od startu”, których adresatami była młodzież szkolna.

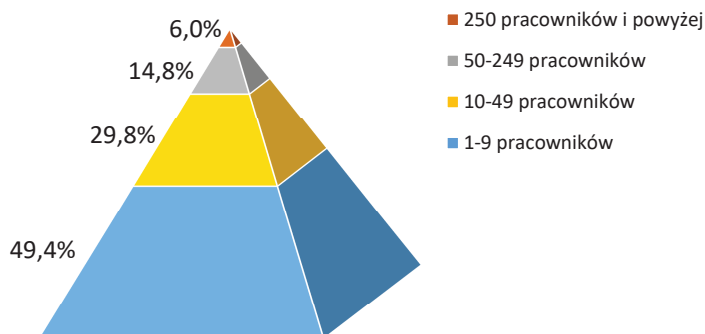
Podobnie jak w latach poprzednich, również w 2017 r. prowadzone były intensywne działania kontrolne w zakresie zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy osobom pracującym na terenach budów. Aby wspomóc ten obszar działań, funkcjonuje Rada ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie.

	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba inspektorów	78	78	75	75	72
Liczba przeprowadzonych kontroli	4 890	4 470	4 343	3 856	3 779
Liczba skontrolowanych pracodawców	3 596	3 370	3 381	3 010	3 024
Liczba pracowników w kontrolowanych podmiotach	242 311	182 686	216 987	230 235	216 244
- kobiet	120 070	74 779	74 575	71 451	73 730
- młodocianych	1 760	1 165	1 228	1 004	1 211
Liczba wydanych decyzji ogółem	18 040	19 185	17 307	16 973	15 887
Liczba decyzji na piśmie	13 766	10 704	9 235	9 147	9 370
Liczba decyzji wstrzymania prac	481	420	380	429	314
Liczba decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn	609	545	571	564	429
Liczba decyzji skierowania do innych prac	184	151	160	136	104
Liczba pracowników skierowanych do innych prac	366	254	333	261	199
Liczba decyzji nakazujących wypłaty należnych świadczeń	418	419	314	203	336
Kwota należnych świadczeń (w mln zł)	7,150	7,058	6,552	7,576	6,351
Liczba poleceń	773	1 057	1 113	1 285	1 300
Liczba wystąpień	3 220	3 033	2 950	2 696	2 786
Liczba wniosków	15 022	14 238	13 475	12 914	12 619
Liczba mandatów karnych	887	911	831	700	584
Liczba wykroczeń	2 732	2 769	2 501	2 110	1 316
Kwota nałożonych grzywn w mandatach (w mln zł)	1,065	1,085	0,985	0,813	0,675
Liczba wniosków do sądu	201	191	167	142	106
Liczba wykroczeń we wnioskach do sądu	572	543	474	440	328

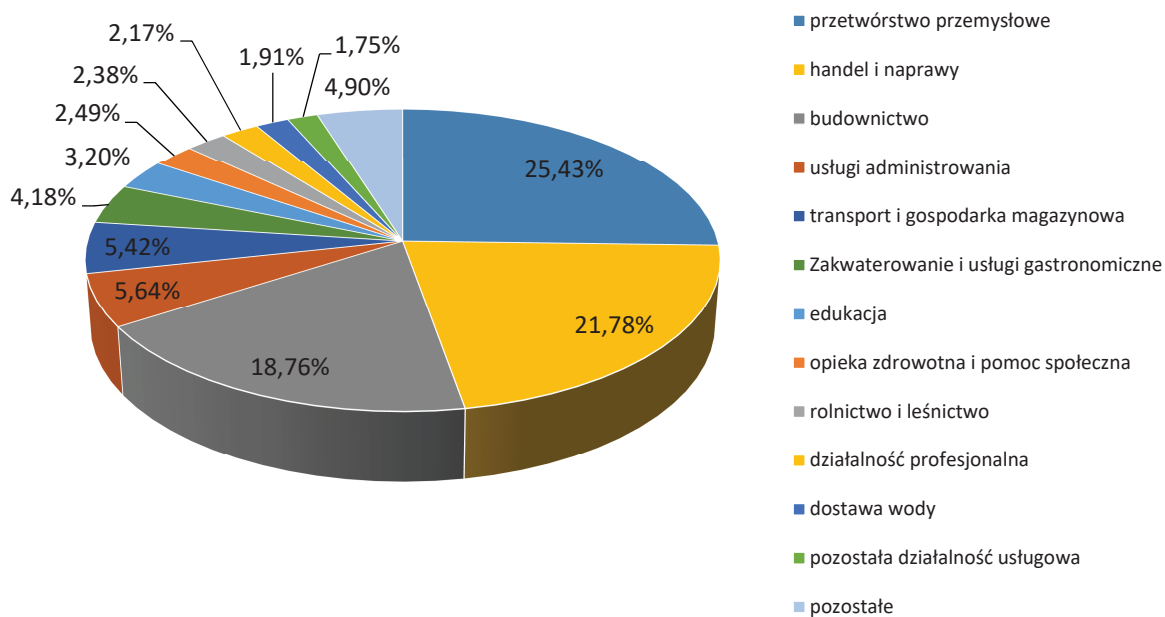
DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA – INFORMACJE OGÓLNE -. Kontrole

W 2017 r. inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy przeprowadzili 3 779 kontroli w 3 024 podmiotach gospodarczych, obejmując swoimi czynnościami 216 244 pracujących. Prawie 80% kontroli prowadzono w podmiotach zatrudniających do 50 pracowników, ponad 14% w podmiotach o zatrudnieniu do 249 pracowników, a 6 % w dużych zakładach, gdzie pracuje 250 i więcej zatrudnionych.

Struktura przeprowadzonych kontroli (wg zatrudnienia)

Struktura przeprowadzonych kontroli (wg branż)

Decyzje dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy

W związku ze stwierdzonymi w czasie kontroli naruszeniami przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy inspektorzy wydali 15 887 decyzji (w 2016 r. 16 973 decyzji), w tym 6 505 ustnych i 12 wpisanych do książki budowy. W ramach sprawowanego nadzoru w 314 przypadkach wydano decyzje o wstrzymaniu prac, a w 104 przypadkach 199 pracowników skierowano do innych prac. Wstrzymano eksploatację 429 maszyn i zakazano wykonywania prac w 23 przypadkach. Rodzaje decyzji oraz ich zakres przedmiotowy przedstawiają poniższe wykresy.

Decyzje dotyczące wypłaty wynagrodzenia lub innego świadczenia

W wyniku kontroli przeprowadzonych w 2017 r. inspektorzy pracy wydali łącznie 336 decyzji nakazujących wypłatę świadczeń pracowniczych dla 3 068 pracowników na łączną kwotę 6 351 384,20 zł.

Według stanu na dzień 13.02.2018 r. wykonano 162 decyzje dotyczące wypłaty należności ze stosunku pracy dla 1 848 pracowników w łącznej kwocie 3 491 149,80 zł. Według informacji udzielonych przez pracodawców wypłacono kwotę 5 726,59 zł 8 pracownikom, a ponadto w wyniku kontroli sprawdzających inspektorzy stwierdzili wykonanie 113 decyzji dotyczących wypłacenia świadczeń pieniężnych dla 1 492 pracowników w łącznej kwocie 2 965 620,78 zł.

W wyniku skierowania 17 upomnień stwierdzających niewykonanie 63 decyzji wypłacono 303 pracownikom świadczenia w łącznej kwocie 453 060,60 zł realizując tym samym 15 decyzji płacowych.

Wskutek wszczętego postępowania egzekucyjnego z tytułu niewykonanych decyzji wypłacono należne świadczenia 45 pracownikom w łącznej kwocie 66 741,80 zł.

Ponadto stwierdzono wygaśnięcie 23 decyzji płacowych opiewających na kwotę 312 279,97 zł na rzecz 186 pracowników.

Według stanu z dnia 13.02.2018 r. brak informacji o uregulowaniu zobowiązań pracodawców wobec pracowników na kwotę 2 028 152,03 zł, przy czym w przypadku dwóch pracodawców nie ma możliwości przeprowadzenia kontroli.

Odwołania od decyzji organów Państwowej Inspekcji Pracy

W okresie sprawozdawczym do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy wniesiono 15 odwołań od decyzji inspektorów pracy. Wszystkie zostały rozstrzygnięte.

Zaskarżono 10 decyzji płacowych, 4 decyzje z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz 1 decyzję dotyczącą ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W wyniku przeprowadzonych postępowań odwoławczych 6 rozstrzygnięć utrzymano w mocy, w 2 przypadkach organ II instancji uchylił zaskarżone decyzje, w tym w 1 przypadku uchylił zaskarżoną decyzję i umorzył postępowanie w sprawie i również w 1 przypadku uchylił decyzję w części dotyczącej terminu jej wykonania ustalając nowy termin. W 7 przypadkach wydano postanowienie stwierdzające uchybienie terminowi do wniesienia odwołania.

Okręgowy Inspektor Pracy wydał także 10 decyzji o odmowie udostępnienia informacji publicznej. Żaden z wnioskodawców nie odwołał się od tych decyzji do Głównego Inspektora Pracy.

Skargi na decyzje organów Państwowej Inspekcji Pracy

W 2017 r. wniesiono do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy 4 skargi na rozstrzygnięcia Okręgowego Inspektora Pracy w Bydgoszczy. Przedmiotem zaskarżenia były:

- 1 postanowienie w przedmiocie nałożenia grzywny w celu przymuszenia,
- 2 decyzje w przedmiocie nakazu wypłaty wynagrodzenia,
- 1 decyzja w przedmiocie wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

Sąd do końca roku nie rozpatrzył żadnej z wyżej wymienionych skarg. Rozpatrzył natomiast 2 skargi, które wpłynęły do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy w 2016 r. Pierwsza z nich dotyczyła decyzji nakazującej zapewnienie instrukcji stanowiskowej z zakresu bhp dla pracowników zatrudnionych na stanowisku elektryka sieciowego. Skarga ta została oddalona. Przedmiotem drugiej skargi było natomiast pismo Okręgowego Inspektora Pracy w Bydgoszczy ustosunkowujące się do „odwołania” od wystąpienia inspektora pracy. Skarga ta została odrzucona z uwagi na brak właściwości sądu administracyjnego.

W 2017 r. nie wpłynęła żadna skarga kasacyjna. Naczelny Sąd Administracyjny rozpatrzył 1 skargę kasacyjną wniesioną w 2015 r. Skarga ta odnosiła się do nakazu wypłaty wynagrodzenia i została oddalona.

Egzekucja administracyjna

W 2017 r. wszczęto 10 postępowań egzekucyjnych w administracji, na które jeden wierzyciel złożył jedno zażalenie i jeden zarzut. Inspektor pracy – egzekutor oddalił zarzuty na wszczęte postępowanie. Strona złożyła zażalenie na rozpoznane zarzuty, jednak z uwagi na uchybienie terminu zażalenie nie było rozpatrywane. Strona wniosła również zażalenie na grzywnę w celu przymuszenia, które zostało oddalone przez Okręgowego Inspektora Pracy. Strona złożyła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Do końca roku sprawozdawczego nie została ona rozstrzygnięta.

W 2017 r. umorzono na wniosek pracodawców 2 grzywny w celu przymuszenia. Obie firmy umotywowały wniosek wykonaniem decyzji objętych egzekucją. W obu przypadkach inspektor pracy egzekutor uznał, że spełniono wymogi przepisu art. 125 § 2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym i wydał postanowienia o umorzeniu grzywny w celu przymuszenia.

Umorzono również z urzędu dwanaście postępowań egzekucyjnych na łączną kwotę 51 500,00 zł. Umorzenia dotyczyły w dwóch przypadkach postępowania wszczętego w 2013 r., w czterech przypadkach postępowań wszczętych w 2014 r. i w sześciu przypadkach postępowań rozpoczętych w 2015 r. Przyczyną umorzenia postępowania egzekucyjnego była w pięciu przypadkach bezskuteczność prowadzonej egzekucji stwierdzona przez urzędy skarbowe, a w siedmiu przedawnienie roszczeń pracowniczych objętych decyzjami i egzekucją.

W 2017 r. skierowano 20 tytułów wykonawczych na łączną kwotę 40 590,40 zł. Urzędy skarbowe wyegzekwowały 6 068,00 zł. Łączna kwota należności będących obecnie w egzekucji urzędów skarbowych wynosi 111 598,02 zł.

1)	Upomnienia skierowane do pracodawców.	
a)	Liczba upomnień skierowanych do pracodawców	72
b)	Liczba pracodawców, do których skierowano upomnienia	60
c)	Liczba decyzji objętych upomnieniami	198
	- liczba decyzji objętych upomnieniami dotyczących obowiązków z zakresu bhp	116
	- liczba decyzji objętych upomnieniami dotyczących obowiązków płacowych	82
d)	Liczba upomnień, które przyniosły efekt	33
	- liczba upomnień, które przyniosły efekt dot. decyzji bhp	28
	- liczba upomnień, które przyniosły efekt dot. decyzji płacowych	5
e)	Liczba decyzji zrealizowanych w wyniku upomnień	33
	- liczba decyzji zrealizowanych w wyniku upomnień dot. decyzji bhp	28
	- liczba decyzji zrealizowanych w wyniku upomnień dot. decyzji płacowych	5
2)	Postępowanie egzekucyjne.	
a)	Liczba wystawionych tytułów wykonawczych	10
	- liczba wystawionych tytułów wykonawczych dot. decyzji bhp	3
	- liczba wystawionych tytułów wykonawczych dot. decyzji płacowych,	7
b)	Liczba grzywien w celu przymuszenia	10
c)	Kwoty grzywien w celu przymuszenia	46 000,00
d)	Liczba pracodawców, na których nałożono grzywny w celu przymuszenia	8
e)	Liczba decyzji z zakresu bhp za niewykonanie, których nałożono grzywnę w celu przymuszenia	4
f)	Liczba decyzji płacowych za niewykonanie, których nałożono grzywnę w celu przymuszenia	15
g)	Liczba zażaleń na postanowienia o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia	1
h)	Liczba grzywien umorzonych pracodawcy w związku z wykonaniem decyzji organu PIP,	2
i)	Kwota grzywien umorzonych pracodawcy w związku z wykonaniem decyzji organu PIP	8 000,00
j)	Liczba umorzonych postępowań egzekucyjnych***	12
3)	Efekty postępowania egzekucyjnego (z wyjątkiem egzekucji kar pieniężnych, o których mowa w ustawie o transporcie drogowym).	
a)	Liczba pracodawców, którzy wykonali decyzje organów PIP	2
	- liczba pracodawców, którzy wykonali decyzje organów PIP dot. bhp	1
	- liczba pracodawców, którzy wykonali decyzje płacowe organów PIP	1
b)	Liczba tytułów wykonawczych przekazanych do urzędów skarbowych	20
	- liczba tytułów wykonawczych przekazanych do urzędów skarbowych obejmujących grzywny w celu przymuszenia do wykonania obowiązku z zakresu bhp	1
	- liczba tytułów wykonawczych przekazanych do urzędów skarbowych obejmujących grzywny w celu przymuszenia do wykonania nakazu płacowego	7
c)	Kwoty wynikające z tytułów wykonawczych przekazanych do urzędów skarbowych	40 000,00
	- kwoty wynikające z grzywien w celu przymuszenia do wykonania obowiązku z zakresu bhp	3 000,00

- kwoty wynikające z grzywien w celu przymuszenia do wykonania nakazu placowego	37 000,00
d) Liczba tytułów przekazanych do urzędów skarbowych obejmujących opłatę za wydanie postanowienia o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia	8
e) Kwota wynikająca z tytułów przekazanych do urzędów skarbowych obejmujących opłatę za wydanie postanowienia o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia	544,00
f) Liczba tytułów przekazanych do urzędów skarbowych obejmujących koszty upomnienia	4
g) Kwota wynikająca z tytułów przekazanych do urzędów skarbowych obejmujących koszty upomnienia	46,40
h) Kwoty ściągnięte przez Urzędy Skarbowe	6 068,00
- kwoty ściągnięte z tyt. grzywien w celu przymuszenia	6 000,00
- kwoty ściągnięte z tyt. opłat i upomnień	68,00
4) Efekty postępowania egzekucyjnego kar pieniężnych, o których mowa w ustawie o transporcie drogowym.	
a) Liczba ukaranych, którzy zapłacili karę pieniężną.	16
b) Kwota kar pieniężnych wpłaconych przez ukaranych.	55 180,00
c) Liczba upomnień skierowanych do ukaranych	3
d) Kwota wynikająca z upomnień skierowanych do ukaranych	34,80
e) Liczba tytułów wykonawczych obejmujących kary pieniężne skierowanych do US	1
f) Kwota wynikająca z tytułów wykonawczych obejmujących kary pieniężne skierowanych do US	14 500,00

W związku z nieprzestrzeganiem przepisów ustawy o transporcie drogowym w 2017 r. nałożono 18 kar transportowych na łączną kwotę 74 150,00 zł.

Należności wpłacone przez zobowiązanych z tytułu nałożonych kar pieniężnych w 2017 r. wyniosły 55 180,00 zł. Na kwotę tę składają się wpłaty z układu ratalnego na karę pieniężną z 2016 r. w kwocie 5 830,00 zł oraz wpłaty z kar nałożonych w 2017 r. w kwocie 49 350,00 zł. W związku z nieuiszczeniem trzech kar pieniężnych przewidzianych w ustawie o transporcie drogowym wystawiono trzy upomnienia na łączną kwotę 25 750,00 zł plus koszty wydania upomnień 34,80 zł. Dwóch pracodawców uiszczyło kary w łącznej kwocie 10 750,00 zł plus koszty wydanych upomnień 23,20 zł. Jeden pracodawca pomimo upomnienia nie dokonał wpłaty, w związku z tym kara transportowa na kwotę 15 000,00 zł plus koszty upomnienia 11,60 zł została przekazana do egzekucji skarbowej.

W tabeli poniżej zawarto analizę skierowanych upomnień i ich wykonania.

Upomnienia 2017 r.	liczba upomnień	upomnienia wykonane	Liczba decyzji	Decyzje zrealizowane	Decyzje wygaszone	% wykonania (decyzje zrealizowane + decyzje wygaszone) do liczby decyzji
BHP	47	28	116	65	2	57,76
Płatnicze	25	5	82	12	7	23,17
Razem	72	33	198	77	9	43,43

Wystąpienia inspektorów pracy

W 2017 r. inspektorzy pracy skierowali do kontrolowanych podmiotów 2 786 wystąpień zawierających 12 619 wniosków o usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Kontrolowani zrealizowali 8 362 wnioski.

Najwięcej wniosków dotyczyło stosunku pracy, zwłaszcza nieprawidłowego prowadzenia akt osobowych pracowników, braku lub niekompletnej informacji o warunkach zatrudnienia, treści i terminowości wydawania świadectw pracy.

Drugą najliczniejszą grupą wniosków dotyczyła czasu pracy, w tym nieprowadzenia lub nieprawidłowego prowadzenia ewidencji czasu pracy, nieustalenia z pracownikiem zatrudnionym w niepełnym wymiarze czasu pracy liczby godzin ponadwymiarowych, po przekroczeniu której przysługuje mu dodatek analogiczny do dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych, nieustalenia systemów i rozkładów czasu pracy oraz okresów rozliczeniowych.

Trzecią grupę stanowią wnioski związane z wypłacaniem wynagrodzeń i innych świadczeń pieniężnych. Najwięcej środków prawnych dotyczyło nieterminowego wypłacania wynagrodzeń, niewypłacania wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych oraz ekwiwalentu za urlop. W wyniku wydanych wystąpień pracodawcy wypłacili 550 pracownikom 390 983,51 zł tytułem zaległych świadczeń.

Polecenia

W roku sprawozdawczym inspektorzy pracy korzystali także z uprawnienia do wydawania ustnych poleceń w celu usunięcia nieprawidłowości w czasie kontroli lub niezwłocznie po jej zakończeniu. Ogółem wydano 1 300 poleceń dotyczących 7 448 pracowników.

Najwięcej poleceń dotyczyło stosunku pracy, wynagrodzeń i innych świadczeń oraz czasu pracy. Realizując ww. środki prawne pracodawcy wypłacili 1 915 uprawnionym pracownikom 2 533 943,65 zł tytułem zaległych świadczeń.

Postępowanie w sprawach o wykroczenia przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową

W okresie od dnia 01.01.2017 r. do 31.12.2017 r. w wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych ujawniono popełnienie 2 074 wykroczeń. Konsekwencją stwierdzonych wykroczeń było:

- sporządzenie 106 wniosków o ukaranie, zawierających 328 wykroczeń,
- nałożenie 583 grzywn w drodze mandatu karnego za 1 315 wykroczeń.
- zastosowanie środków oddziaływania wychowawczego w 287 przypadkach i stwierdzeniu 431 wykroczeń.

Najczęściej ujawniane wykroczenia dotyczyły sfery bezpieczeństwa i higieny pracy (art. 283 Kp.) – 1 132 (tj. 54,6 % ogółu wykroczeń). Należały do nich: brak szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, brak profilaktycznych badań lekarskich, brak urządzeń ochronnych w budownictwie, brak odpowiedniego nadzoru. Następną grupą naruszeń dotyczyła niewypłacania świadczeń pracowniczych, nieudzielania urlopów wypoczynkowych, niewydania świadectwa pracy (art. 282 Kp.) – 413 (tj. 19,9% ogółu wykroczeń). Ostatnia grupa naruszeń dotyczyła przede wszystkim nieprzestrzegania przepisów o czasie pracy (art. 281 Kp.) – 321 (tj. 15,5% ogółu wykroczeń).

W okresie od dnia 01.01.2017 r. do dnia 31.12.2017 r. w wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych u 3 381 przedsiębiorców inspektorzy pracy stwierdzili popełnienie 2 074 wykroczeń związanych z wykonywaniem pracy zarobkowej.

W porównaniu do 2016 r. nastąpił spadek liczby wykroczeń ujawnionych przez inspektorów pracy (w 2016 r. – 3 271, 2017 r. – 2 074).

Wykroczenia związane z wykonywaniem pracy zarobkowej (wg katalogu wykroczeń):

Katalog wykroczeń	Liczba wykroczeń	%
art. 283	1 132	54,60%
art. 282	413	19,90%
art. 281	321	15,50%
art. 120 Ust. o pr. zatr.	70	3,30%
art. 122 Ust. o pr. zatr.	64	3,10%
art. 119 Ust. o pr. zatr.	33	1,60%
art. 8e ust. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę	26	1,20%
art. 121 ust. o pr. zatr.	1	0,10%
art. 12a ust. o zfsś	7	0,30%
art. 27 ust. o zatr.prac. tymczasowych TYM	2	0,10%
art. 27 ust. o deleg. prac. DP	4	0,20%
art. 22 ust. o SIP	1	0,10%
ogółem	2 074	100,0%

Wnioski o ukaranie

W okresie od dnia 01.01.2017 r. do dnia 31.12.2017 r. skierowano do sądów 106 wniosków o ukaranie w sprawie 328 wykroczeń. Sądy rozpoznały 73 sprawy wniesione w 2017 r. W formie wyroków nakazowych sądy wymierzyły 70 kar grzywny na kwotę 220 000 zł i 1 karę nagany. W postępowaniu zwyczajnym sąd wymierzył 1 karę grzywny w wysokości 4 000 zł, w jednej sprawie uznał obwinionego winnym i odstąpił od wymierzenia kary. W wyniku wniesionego do sądu jednego sprzeciwu wymierzono karę grzywny na kwotę 1 000 zł. Łączna kwota wszystkich zasądzonych grzywn wyniosła 228 000 zł.

Do sądu II instancji wniesiono 3 apelacje: 2 wniosł oskarżyciel publiczny, 1 obwiniony. Rozpoznając apelacje oskarżyciela publicznego sąd utrzymał w mocy 1 wyrok, w drugiej sprawie uchylił rozstrzygnięcie i przekazał do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. W przypadku apelacji obwinionego utrzymał w mocy rozstrzygnięcie.

Wykroczenia zawarte we wnioskach o ukaranie (wg katalogu wykroczeń):

Katalog wykroczeń	Liczba wykroczeń we wnioskach	%
art. 283	99	30,20%
art. 282	84	25,70%
art. 281	27	8,30%
art. 122 ust. o prom. zat. (...)	62	19,00%
art. 120 ust. o prom. zatr.(...)	45	13,70%
art. 119 ust. o prom. zatr. (...)	1	0,10%
art. 121 ust. o prom. zatr. (...)	1	0,10%
art. 8e ust. o mini. wyn. za pracę	7	2,20%
art. 12a ustawy o zfsś	2	0,70%
Ogółem	328	100,0%

Postępowanie mandatowe

W 2017 r. inspektorzy pracy nałożyli 583 grzywny w drodze mandatu karnego. Liczba wykroczeń, za które stosowano postępowanie mandatowe wynosiła ogółem 1 315. Kwota grzywien nałożonych w drodze postępowania mandatowego wyniosła 674 000 zł. W 2017 r. nie wniesiono do sądu wniosku o uchylenie nałożonej grzywny w drodze mandatu karnego.

Katalog wykroczeń	Liczba wykroczeń w mandatach	%
art. 283	820	62,30%
art. 282	235	17,90%
art. 281	217	16,50%
art. 12a ustawy o zfsś.	3	0,20%
art. 119 Ust. o pr. zatr.	1	0,10%
art. 120 Ust. o pr. zatr.	20	1,50%
art. 8e ust. o min. wyn. (...)	13	1,00%
art. 27 ust. o zatr. prac. tymczasowych	2	0,20%
art. 27 ust. o deleg. prac.(...)	4	0,30%
ogółem	1 315	100,0%

Środki oddziaływania wychowawczego

W okresie sprawozdawczym w trybie art. 41 Kw. zastosowano środki oddziaływania wychowawczego w 287 przypadkach dotyczących 431 wykroczeń.

Katalog wykroczeń	Liczba wykroczeń	%
art. 283	213	49,40%
art. 282	94	21,80%
art. 281	77	17,90%
art. 119 ust. o pr. zatr.	31	7,20%
art. 120 ust. o pr. zatr.	5	1,20%
art. 122 ust. o pr. zatr.	2	0,50%
art. 8e ust. o min. wyn. (...)	6	1,40%
art. 22 ust. o SIP	1	0,10%
art.12a ust. o zfsś	2	0,50%
Ogółem	431	100,0%

Zawiadomienia prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

W ramach działalności kontrolno-nadzorczej inspektorzy pracy wnieśli do prokuratur 35 zawiadomień o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Prokuratorzy wszczęli postępowania w 22 przypadkach, które dotyczyły zawiadomień skierowanych do prokuratury w 2017 r. W 19 przypadkach organy ścigania przysłały pisemną informację dotyczącą wszczęcia śledztwa lub dochodzenia. W jednym przypadku prokurator odmówił wszczęcia postępowania oraz przysłał pisemną informację.

W 2017 r. w związku ze skierowanymi zawiadomieniami prokuratura umorzyła 4 postępowania. Inspektor pracy wniósł zażalenie w 3 przypadkach. W 2 przypadkach prokuratura przesała zażalenie do sądu. W jednej sprawie sąd uwzględnił zażalenie inspektora pracy, uchylając zaskarżone postanowienie i przekazał prokuraturze do dalszego postępowania. W drugiej sprawie sąd nie uwzględnił zażalenia inspektora pracy i utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie. Jedno zażalenie na postanowienie o umorzeniu nie jest jeszcze rozstrzygnięte.

W 2017 r. wniesiono 8 aktów oskarżenia w odniesieniu do zawiadomień z 2017 r., 9 aktów oskarżenia dotyczących zawiadomień z 2016 r. oraz 1 akt oskarżenia dotyczący zawiadomienia z 2015 r.

Wyroki sądów

Z uzyskanych informacji wynika, że w przypadku dwóch zawiadomień z 2017 r. wydano dwa wyroki:

- sąd I instancji wydał wyrok grzywny w wysokości 80 stawek dziennych po 10 zł – art. 225 § 2 kk;
- sąd rejonowy w Nakle nad Notecią ukarał oskarżonego grzywną w wysokości 100 stawek po 10 zł – art. 225 § 2 kk.

Powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy

Inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy w 2017 r. wnieśli 4 powództwa na rzecz 4 osób. Wśród nich pracę na podstawie umowy zlecenia świadczyła jedna osoba, natomiast 3 osoby wykonywały pracę bez żadnej umowy na piśmie. W wyniku wniesionych powództw do końca 2017 r. rozstrzygnięto trzy sprawy – ustalono istnienie stosunku pracy. Wyroki, które zapadły w tych sprawach nie są jeszcze prawomocne. Ponadto w 2017 r. zapadły trzy wyroki ustalające istnienie stosunku pracy, ale dotyczące powództw wniesionych w 2016 r. – te wyroki są prawomocne. Ponadto w dwóch przypadkach powództw z 2016 r. zostały zawarte przed sądem pracy ugody, również ustalające istnienie stosunku pracowniczego. W 2017 r. sąd pracy czterokrotnie oddał powództwo wytoczone przez inspektora pracy na rzecz pracobiorcy – odnosi się do powództw wytoczonych jeszcze w 2016 r. Do końca 2017 r. nie zapadło rozstrzygnięcie w jednej sprawie wytoczonej w 2017 r.

Wnioski do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe

W 2017 r. inspektorzy pracy skorzystali z możliwości wnioskowania do ZUS o podwyższenie składki wypadkowej w stosunku do 5 pracodawców zatrudniających łącznie 77 pracowników, w tym 3 kobiety. Najczęściej wnioski dotyczyły mikroprzedsiębiorstw (3 wnioski) i zakładów zatrudniających do 50 pracowników (2 wnioski). Jednocześnie aż 4 wnioski dotyczyły przedsiębiorstw z branży budowlanej.

W związku z kontrolami, w wyniku których inspektorzy wnioskowali o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe, wydano 36 decyzji, w tym 13 decyzji wstrzymujących pracę, 2 decyzje wstrzymujące eksploatację maszyn oraz 3 decyzje skierowania do innych prac 9 pracowników zatrudnionych przy nich wbrew obowiązującym przepisom. W wyniku popełnionych wykroczeń ukarano 5 osób mandatami karnymi na łączną kwotę 6 000 zł.

Skargi i wnioski

W 2017 r. inspektorzy pracy rozpatrywali zasadność 3 079 skarg. Spośród badanych skarg 690 skarg uznano za zasadne, 393 skargi za częściowo zasadne, 841 skarg było bezzasadnych. W przypadku 502 skarg nie można było ustalić przedmiotu skargi, a w przypadku 562 skarg brak było przedmiotu skargi zgodnie z właściwością organów PIP.

W tabeli poniżej zamieszczono najczęściej badane problemy będące przedmiotem skarg.

Przedmiot badanych skarg	Odsetek badanych problemów	Czego problem najczęściej dotyczył
Wynagrodzenie za pracę	35,7 %	Niewypłacenie i nieterminowe wypłacenie wynagrodzenia, niewypłacenie wynagrodzenia za nadgodziny, niewypłacenie ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy
Stosunek pracy	17,3 %	Brak potwierdzenia na piśmie zawartej z pracownikiem umowy o pracę, niewydanie świadectwa pracy
Legalność zatrudnienia	8,8 %	Niezgłoszenie, bądź nieterminowe zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego osoby zatrudnionej, bądź osoby wykonującej inną pracę zarobkową, niedopełnienie obowiązku opłacania, bądź nieopłacanie w terminie składek na Fundusz Pracy,
Czas pracy	7,65 %	Nieprowadzenie i nierzetelne prowadzenie ewidencji czasu pracy, zatrudnianie pracowników powyżej przeciętnie 5 dni w tygodniu w przyjętym okresie rozliczeniowym, zatrudnianie pracowników z naruszeniem przepisów o odpoczynkach

Przygotowanie do pracy	3,6 %	Brak lub niewłaściwie przeprowadzone badania lekarskie wstępne i okresowe, brak lub niewłaściwie przeprowadzone szkolenia pracowników wstępne – instruktaż ogólny i stanowiskowy
------------------------	-------	--

Rozpatrując zgłoszone skargi inspektorzy pracy zbadali łącznie 4 676 zarzutów z zakresu prawa pracy oraz technicznego bezpieczeństwa i higieny pracy, z czego 2 153 były bezzasadne i 1 673 zasadne. Pozostałe okazały się bądź niemożliwe do ustalenia, bądź są w toku.

Najwięcej skarg, jak w latach ubiegłych, wpłynęło od byłych pracowników – 621, od pracowników – 252 skargi, tzw. pozostałe to 598 skarg.

Porady prawne i techniczne

W 2017 r. porady prawne udzielane były w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy, w Oddziałach w Toruniu i Włocławku oraz raz w tygodniu w Grudziądzu, jak również podczas prowadzonych kontroli i działań prewencyjno-promocyjnych, a także w ramach dyżurów w redakcjach lokalnych gazet. W roku sprawozdawczym udzielono 46 453 porad (33 338 prawnych, 13 115 technicznych, a w 504 przypadkach problematyka pozostawała poza kompetencją Państwowej Inspekcji Pracy). Wśród wszystkich udzielonych porad w czasie dyżurów udzielono 21 010 porad, a w toku czynności kontrolnych 25 443 porad.

Zakres podmiotowy udzielonych porad w OIP Bydgoszcz w 2017 r.

Odbiorca porad	Liczba porad
Pracownicy	5 016
Byli pracownicy	2 593
Pracodawca/przedsiębiorca	1 902
Inne (np. osoby świadczące pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, emeryci, renciści)	1 314
Pracownicy niepełnosprawni	665
Osoby ubiegające się o zatrudnienie	320
Organy/urzędy państwowe/ urzędy samorządu terytorialnego	236
Cudzoziemcy	96
Służba bhp	67
Związki zawodowe	56
Społeczny inspektor pracy	12
Organizacje pracodawców	11
Rolnicy indywidualni	6
Posel/senator/radny	4

Tematyka najczęściej udzielanych porad prawnych kształtowała się jak w poniższym zestawieniu

Przedmiot porad	Liczba porad
Stosunek pracy	6 026
Wynagrodzenia za pracę	3 310
Czas pracy, czas pracy kierowców, czas pracy w zakładach leczniczych	2 128
Urlopy pracownicze	1 596
Rozwiązywanie z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników	1 568
Uprawnienia pracownicze związane z rodzicielstwem	1 250
Przygotowanie pracowników do pracy: badania profilaktyczne, szkolenia bhp, kwalifikacje	544
Wypadki i choroby zawodowe	422
Środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie robocze	327
Legalność zatrudnienia – obywatele polscy	251
Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	213

Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy

W 2017 r. wpłynęło do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy ogółem 68 wniosków o zarejestrowanie zakładowych układów zbiorowych pracy, protokołów dodatkowych oraz wniosków o wpis informacji o częściowym zawieszeniu stosowania układu, wypowiedzeniu układu, o rozwiązaniu układu za porozumieniem stron oraz o zmianę nazwy pracodawcy.

Zarejestrowano wszystkie wnioski o wpis informacji do rejestru bez konieczności wzywania stron o uzupełnienie braków formalnych. Jeden wniosek o rejestrację układu zbiorowego pracy i jeden wniosek o rejestrację protokołu dodatkowego nie spełniały wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 kwietnia 2001 r. w sprawie trybu postępowania w sprawie rejestracji układów zbiorowych pracy, prowadzenia rejestru układów i akt rejestrowych oraz wzorów klauzul rejestracyjnych i kart rejestrowych (Dz. U. Nr 34, poz. 408). Wnioski te nie zawierały wymaganych informacji albo brak było pełnomocnictw dla osób, które podpisały układ zbiorowy pracy/protokół dodatkowy w imieniu związku zawodowego. Strony uzupełniły braki w określonym terminie.

Po rozpatrzeniu dwóch wniosków o rejestrację układu zbiorowego pracy i czterech wniosków o rejestrację protokołu dodatkowego strony otrzymały powiadomienia o postanowieniach niezgodnych z prawem. W konsekwencji otrzymanych powiadomień strony dokonały zmian w układach zbiorowych pracy/protokołach dodatkowych albo cofnęły wnioski o ich rejestrację. W trzech przypadkach odmówiono rejestracji protokołów dodatkowych, przy czym jeden wniosek wpłynął do OIP w Bydgoszczy w 2016 r.

Spory zbiorowe pracy

Działając zgodnie z dyspozycją art. 8 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych (Dz. U. Nr 55, poz. 236 z późn. zm.) pracodawcy w 2017 r. zgłosili OIP w Bydgoszczy ogółem 492 spory zbiorowe. Przeważająca większość zawiadomień o wszczęciu sporu zbiorowego została przekazana przez dyrektorów szkół podstawowych, gimnazjów, liceów i innych placówek oświatowych województwa kujawsko-pomorskiego i miała związek z zapowiadaną reformą systemu oświaty. Zarówno pracodawcy, jak i przedstawiciele organizacji związkowych przekazywali informacje dotyczące stopnia zaawansowania koncyliacji i mediacji oraz informacje o wynikach sporów wszczętych i prowadzonych w 2017 r. i w latach ubiegłych.

Informacja o rodzaju działalności wykonywanej przez pracodawców, u których został wszczęty spór zbiorowy wg PKD z 2007 r. z podziałem na sekcje (wg liczby zgłoszonych sporów zbiorowych).

Sekcja	liczba zgłoszonych sporów zbiorowych
C - przetwórstwo przemysłowe	3
D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4
H - transport i gospodarka magazynowa	2
O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	1
P – edukacja	480
Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1
R - działalność związana z kulturą, rozrywką i edukacją	1

Wydawanie zezwoleń na wykonywanie pracy lub innych zajęć zarobkowych przez dzieci

W 2017 r. przeprowadzono trzy kontrole dotyczące wydawania zezwoleń na wykonywanie pracy lub innych zajęć zarobkowych przez dzieci. Wszystkie kontrole zostały podjęte w wyniku wniosku pracodawcy o wydanie takiego zezwolenia. Wnioskodawcą była jedna instytucja kulturalno-artystyczna. We wszystkich przypadkach wobec dzieci objętych decyzjami ustalono, że nie przewiduje się prac na wysokości, w zapadniach, w hałasie. Nie występują sceny brutalne i nieodpowiednie dla dzieci. Ponadto wskazuje się, że zapewnione jest zaplecze higieniczno-sanitarne (garderoby, łazienki, ubikacje i natryski). Dzieci przychodzą na próby i spektakle razem z opiekunami, dla których również przewidziano odrębne pomieszczenie.

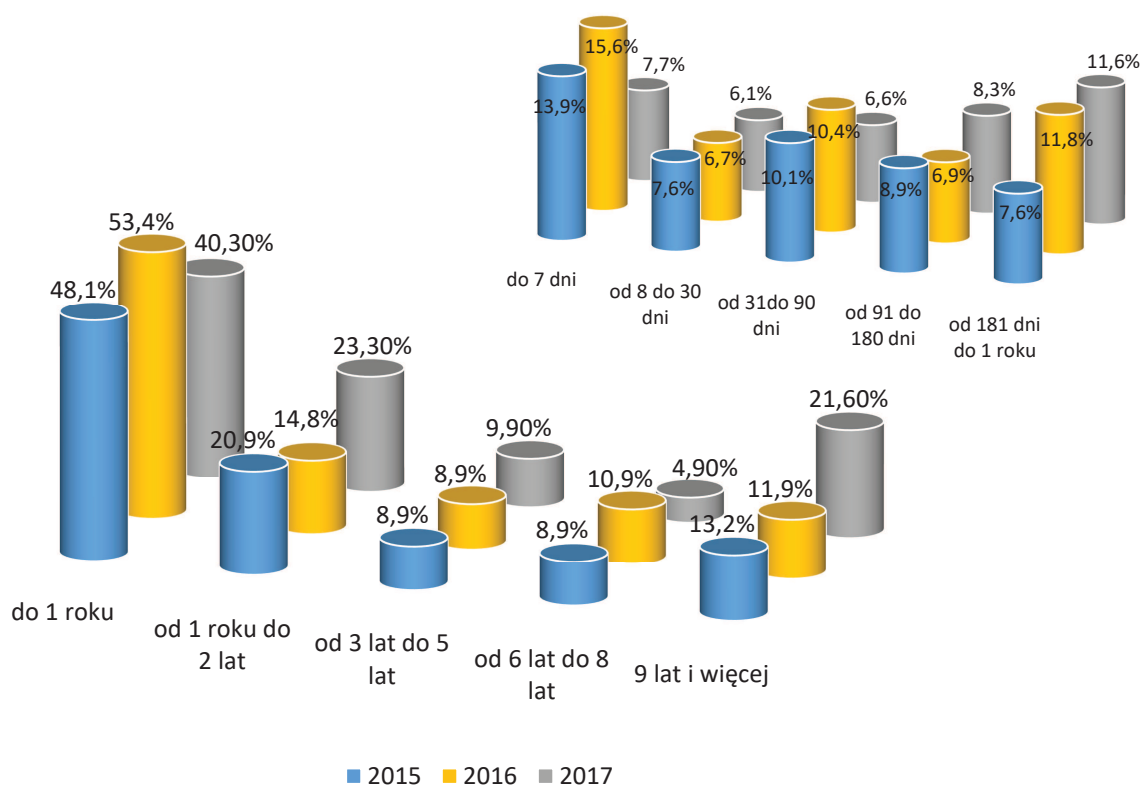
BEZPIECZEŃSTWO I OCHRONA ZDROWIA W MIEJSCU PRACY - Badanie okoliczności i przyczyn śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych wypadków przy pracy

W 2017 r. do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy zgłoszono w sumie 210 wypadków, w tym 2 zdarzenia potencjalnie wypadkowe. W 43 przypadkach decyzją Okręgowego Inspektora Pracy nie podjęto czynności kontrolnych z uwagi na charakter wypadku (wypadki komunikacyjne lub nagłe wypadki medyczne niezwiązane z warunkami wykonywania pracy). Dotyczyło to 17 zgłoszonych wypadków śmiertelnych, w tym 16 nagłych zdarzeń medycznych i 1 wypadku komunikacyjnego, 5 wypadków ciężkich, w tym 4 wypadków komunikacyjnych i 1 zdarzenia medycznego, 14 wypadków zbiorowych - komunikacyjnych oraz 7 wypadków tzw. lekkich. W 4 przypadkach sprawa badania okoliczności i przyczyn wypadku została przekazana do innego OIP.

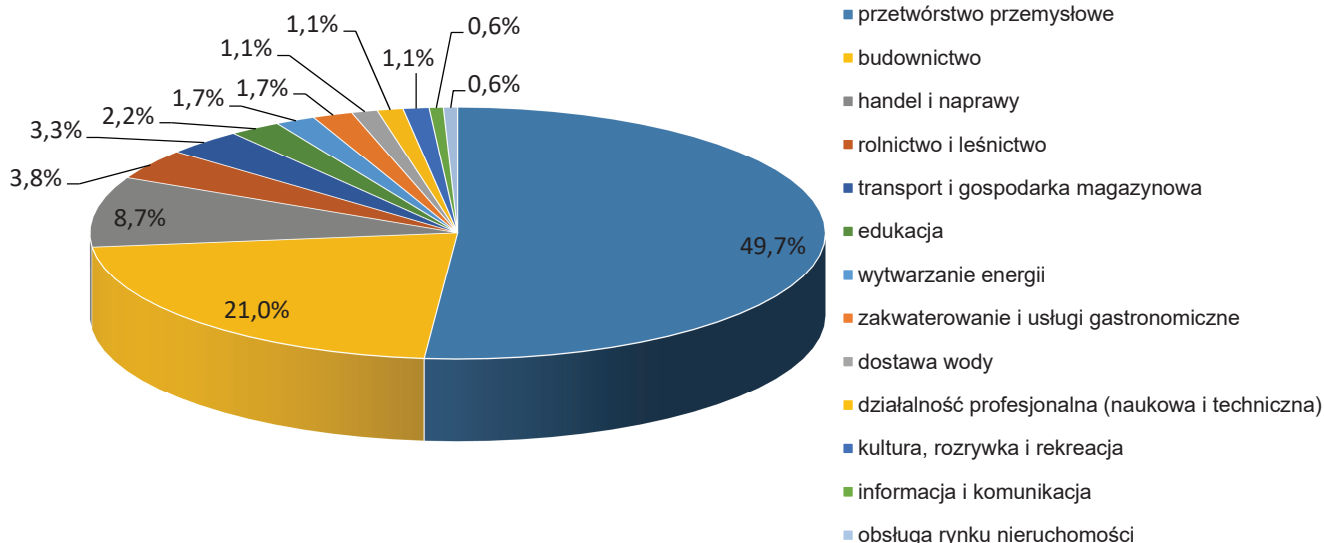
W 5 przypadkach (2 wypadki śmiertelne i 3 ciężkie) zdarzenia nie zostały uznane za wypadki przy pracy, a w 7 przypadkach na dzień 31 grudnia 2017 r. kontroli nie zakończono.

Rok zaistnienia wypadku	Liczba zbadanych wypadków	Liczba poszkodowanych w wypadkach		
		Ogółem	Ze skutkiem śmiertelnym	Z ciężkimi obrażeniami ciała
2017	ogółem	151	181	59
	w tym zbiorowych	20	50	6
2016	ogółem	125	135	50
	w tym zbiorowych	9	18	0
2015	ogółem	146	158	44
	w tym zbiorowych	8	20	0

Poszkodowani w zbadanych przez OIP wypadkach wg stażu pracy w zakładzie w latach 2015 – 2017

Poszkodowani w zbadanych przez OIP wypadkach zaistniałych w 2017 r. wg sekcji PKD (181 poszkodowanych)

Najwięcej osób, które w wyniku odniesionych obrażeń w wypadkach straciły życie pracowało:

- w budownictwie – ogółem 5 osób (wszyscy podczas wykonywania robót remontowych i rozbiórkowych oraz związanych ze wznoszeniem budynków),
- w rolnictwie i leśnictwie – ogółem 3 osoby (po 1 osobie podczas upraw rolnych, hodowli zwierząt i pozyskiwaniu drewna),
- w administracji publicznej i obronie narodowej – ogółem 3 osoby (2 w transporcie lądowym i 1 podczas pracy biurowej),
- w handlu i naprawach – ogółem 2 osoby (1 w handlu detalicznym i 1 w handlu hurtowym),
- w transporcie i gospodarce magazynowej – ogółem 2 osoby (1 podczas obsługi środka transportu 1 podczas magazynowania),
- w przetwórstwie przemysłowym – ogółem 1 osoba (w miejscu produkcji urządzeń elektrycznych),
- w wytwarzaniu energii – ogółem 1 osoba w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz i parę wodną.
- w dostawach wody – ogółem 1 osoba podczas robót w wykopie nagłe zasłabnięcie.

Badając w roku sprawozdawczym okoliczności 151 wypadków przy pracy inspektorzy pracy ustalili łącznie 694 przyczyny tych zdarzeń. Wśród nich dominowały przyczyny tzw. ludzkie – 336 (48,4%) i organizacyjne – 250 (36,0%). Podobnie jak w latach poprzednich, najmniejsza liczba przyczyn związana była z wadami konstrukcyjnymi lub niewłaściwymi rozwiązaniami technicznymi: tzw. przyczyny techniczne – 108 (15,6%).

W wyniku przeprowadzonych kontroli i stwierdzonych naruszeń przepisów bhp inspektorzy pracy wydali łącznie 212 decyzji, w tym 13 decyzji wstrzymania prac lub działalności, ze względu na bezpośrednie zagrożenia życia lub zdrowia, 25 decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn i innych urządzeń, 39 decyzji podlegających natychmiastowemu wykonaniu na podstawie art. 108 kpa, 4 decyzje zakazania wykonywania pracy lub prowadzenia działalności w miejscach, w których stan warunków pracy stanowił bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia, 3 decyzje skierowania do innych prac 4 pracowników dopuszczonych do pracy wbrew obowiązującym przepisom o pracach wzbudzonych, szkodliwych lub niebezpiecznych, 2 decyzje nakazania ustalenia w określonym terminie okoliczności i przyczyn wypadku.

Ponadto w 69 wystąpieniach pokontrolnych skierowali łącznie 135 wniosków dotyczących podjęcia działań organizacyjno – technicznych mających na celu wyeliminowanie lub ograniczenie zagrożeń wypadkowych oraz uchybień w ocenie ryzyka zawodowego.

W związku z ujawnionymi – w trakcie badania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy – wykroczeniami przeciwko prawom pracownika, inspektorzy pracy nałożyli 63 mandaty karne, na łączną kwotę 85 200,00 złotych. W 4 przypadkach inspektorzy pracy skierowali do sądów wnioski o ukaranie, we wnioskach zawarto 13 wykroczeń. We wszystkich przypadkach nastąpiło rozpoznanie spraw i sąd wydał orzeczenia na łączną kwotę 22 000,00

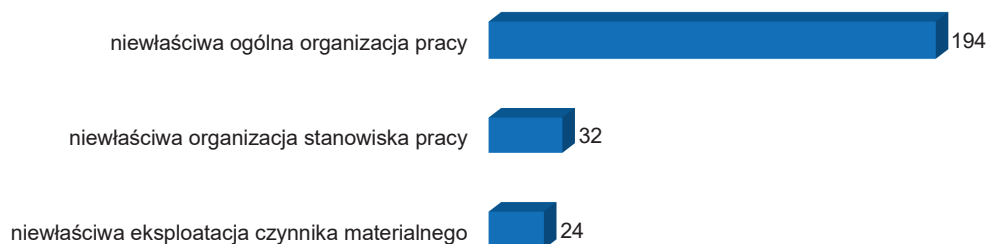
złoty Ponadto w 11 przypadkach, zawiadomili organy prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową.

Badając okoliczności i przyczyny wypadków przy pracy inspektorzy pracy udzielili łącznie 1 118 porad, w tym 374 prawnych, 675 technicznych oraz 69 dotyczących legalności zatrudnienia.

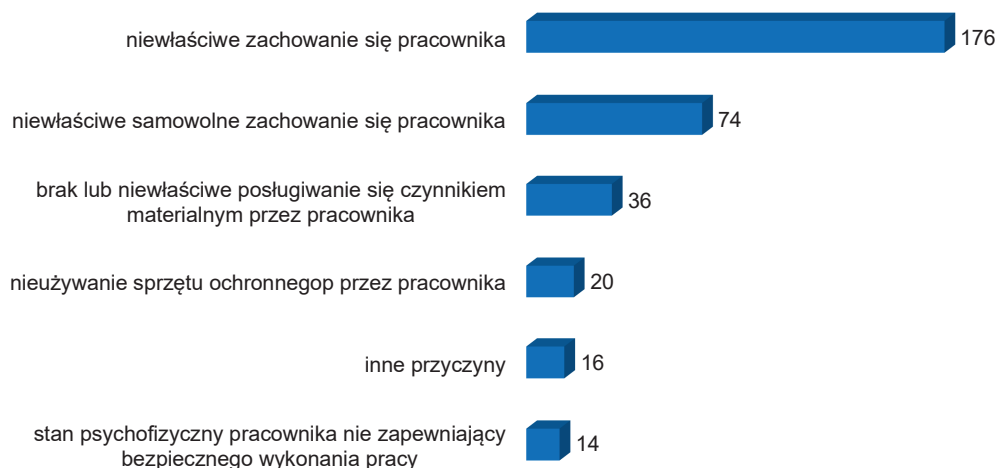
- techniczne

-organizacyjne

- ludzkie

Kontrola poprawności postępowania powypadkowego prowadzonego przez pracodawców

W 2017 r. inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy podczas prowadzonych kontroli badali stan realizacji postanowień rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1.07.2009 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy (Dz. U. z 2009 r. Nr 105, póź. 870).

W ramach oceny prawidłowości działania zakładowych zespołów powypadkowych przeprowadzono 338 kontroli. Badaniu poddano 945 dokumentacji powypadkowych, w tym 45 dokumentacji z wypadków nie uznanych za wypadki przy pracy.

Wydano ogółem 46 decyzji nakazowych, w tym 23 na piśmie i tyle samo ustnych. Decyzje dotyczyły 341 pracowników.

Do 243 pracodawców inspektorzy pracy wystosowali 645 wystąpień, które dotyczyły 1 805 pracowników. Wydali także 2 polecenia ustne.

W stosunku do osób winnych wykroczeń zastosowano środki przewidziane ustawą:

- za stwierdzone 4 wykroczenia inspektorzy pracy nałożyli 4 mandaty karne, wszystkie wobec pracodawców, łączna kwota grzywnien w postępowaniu mandatowym wyniosła 5 600,00 złotych,
- za 5 wykroczeń, wobec 4 osób inspektorzy pracy zastosowali środki wychowawcze w postaci ostrzeżeń.

Dokonując kontroli realizacji postanowień rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy inspektorzy pracy udzielili 2 685 porad, w tym prawnych 970, technicznych 1563 oraz dotyczących legalności zatrudnienia 152.

Działania prewencyjne w obszarze wypadków przy pracy

Podobnie jak w latach ubiegłych, Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy prowadził działalność prewencyjno - promocyjną poprzez organizowanie samodzielnie lub przy współudziale innych organów nadzoru nad warunkami pracy spotkań i konferencji, a także spotkań z pracodawcami i służbami bhp na temat wypadków przy pracy oraz bezpiecznej organizacji pracy. Kontynuowano projekt pod nazwą Kujawsko – Pomorska Akademia Społecznego Inspektora Pracy. Przez cały 2017 r. zorganizowano 7 szkoleń, w których przeszkolono 209 osób.

W ramach realizacji kampanii prewencyjno – kontrolnej dotyczącej ograniczenia zagrożeń zawodowych w zakładach produkujących wyroby tartaczne i wyroby z drewna zorganizowano 4 szkolenia, w których wzięły udział 23 osoby reprezentujące 20 pracodawców. Kontynuowano szkolenia dla pracowników służby bezpieczeństwa i higieny pracy zrzeszonych w Ogólnopolskim Stowarzyszeniu Pracowników Służb Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Oddziałach w Bydgoszczy i Toruniu. Łącznie w przeprowadzonych szkoleniach wzięły udział 105 osób.

W kwietniu w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy odbyła się XIX Konferencja Naukowa „Ochrona zdrowia pracujących”. Współorganizatorami konferencji byli Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Bydgoszczy, Polskie Towarzystwo Medycyny Pracy Oddział Kujawsko–Pomorski oraz Wojewódzka Stacja Sanitarno–Epidemiologiczna w Bydgoszczy.

We wrześniu w siedzibie Urzędu Dozoru Technicznego Oddział w Bydgoszczy Okręgowy Inspektorat Pracy zorganizował V konferencję „Osoba niepełnosprawna w zatrudnieniu”. Hasłem przewodnim konferencji było „Życie można zacząć wiele razy”. Konferencja składała się z dwóch paneli tematycznych. Pierwszy poświęcony był doświadczeniom osób niepełnosprawnych, drugi natomiast dotyczył wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz pracodawców.

PRAWNA OCHRONA PRACY - Przestrzeganie zakazu zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy

Realizując powyższy temat inspektorzy pracy przeprowadzili 936 kontroli w 875 podmiotach. W co piątej kontroli zakwestionowano umowy cywilnoprawne, ujawniając 514 przypadków, nieprawidłowej podstawy zatrudnienia. Czynności kontrolne prowadzono w ramach kontroli rutynowych i wynikających ze skarg i wniosków pracobiorców oraz organów współdziałających z PIP. Ponadto łączono te zadania z zagadnieniami dotyczącymi wypłaty minimalnej stawki z umów zleceń i umów o świadczenie usług. Wobec pracodawców wydano 101 wystąpień zawierających 116 wniosków dotyczących 330 osób oraz 64 poleceń, obejmując regulacją prawną 184 pracobiorców. Z uwagi na niewykonanie zaleceń inspektorów pracy w 4 przypadkach sprawy zostały skierowane na drogę postępowania sądowego – przed sądami pracy. Sprawy zakończyły się ustaleniem stosunku pracy wobec 4 osób.

Najwięcej nieprawidłowości, podobnie jak w latach ubiegłych, dotyczyło małych pracodawców, zatrudniających do 9 pracowników, prowadzących działalność w branży handel i naprawy. Rażąco naruszenia odnotowano w przetwórstwie przemysłowym oraz zakwaterowaniu i usługach gastronomicznych.

Po zakończeniu czynności kontrolnych inspektorzy pracy wszczęli postępowania w sprawach o wykroczenia wobec 12 osób. Winni wykroczeń zostali ukarani grzywnami na łączną kwotę 9 700 zł w postępowaniu mandatowym. Sądy karne wymierzyły grzywny w wysokości 8 000 zł.

Kontrole z omawianej tematyki były również łączone z analizą prawidłowości zawierania umów o pracę przez wykonawców lub podwykonawców zamówień na usługi lub roboty budowlane, w związku z warunkami wynikającymi ze specyfikacji zamówień publicznych. Większość kontroli łączono również z problematyką legalności zatrudnienia. Z analizy dokumentacji wynika, że znacznie częściej udawało się inspektorom pracy uzyskać efekty kontrolne w zakresie zawierania umów o pracę w przypadku braku jakiegokolwiek umowy na piśmie, w związku z ujawnieniem pracy „na czarno” lub zatrudnienia w ramach umowy o dzieło.

Egzekwowanie przestrzegania przepisów dotyczących czasu pracy oraz wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy

Realizując zadanie inspektorzy pracy przeprowadzili w 2017 r. kontrole w 81 podmiotach zatrudniających łącznie 11 596 osób, w tym 10 858 pracowników, z czego 3 946 stanowiły kobiety, a 102 osoby były pracownikami młodocianymi. W grupie badanych zakładów 9 z nich nigdy nie było kontrolowanych.

Kontrolą objęto pracodawców działających w sektorze prywatnym – w 73 podmiotach zatrudniających łącznie 9 134 pracowników, w tym 3 401 kobiety i 102 pracowników młodocianych oraz w sektorze publicznym – 8 podmiotów zatrudniających łącznie 1 724 pracowników, w tym 545 kobiet.

Najwięcej kontroli przestrzegania przepisów o czasie pracy przeprowadzono w zakładach przetwórstwa przemysłowego (32 podmioty, 4 734 pracowników), w firmach prowadzących działalność z zakresu handlu i napraw (19 podmiotów, 1 376 pracowników), budownictwie (6 podmiotów, 565 pracowników), usługach administrowania (2 podmioty, 2 107 pracowników).

Przestrzeganie przepisów o czasie pracy

W wyniku kontroli przeprowadzonych w 2017 r. stwierdzono nieprzestrzeganie przepisów o czasie pracy. W tabeli przedstawiono odsetek i liczbę pracodawców, u których występowały najczęściej stwierdzane nieprawidłowości oraz odniesienie do skali naruszeń stwierdzonych w 2016 r.:

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości	Odsetek w 2016 r.	Odsetek w 2017 r.
Dwukrotne podejmowanie pracy w tej samej dobie pracowniczej	31% (21 pracodawców)	22% (18 pracodawców)
Zatrudnianie pracowników ponad dopuszczalną liczbę godzin nadliczbowych przeciętnie w tygodniu	29,5% (13 pracodawców)	17% (14 pracodawców)
Zatrudnianie pracowników ponad dopuszczalną liczbę godzin nadliczbowych w roku	15% (6 pracodawców)	22% (18 pracodawców)
Niezapewnienie odpoczynku dobowego	20% (13 pracodawców)	26% (21 pracodawców)
Niezapewnienie odpoczynku tygodniowego	20% (13 pracodawców)	16% (13 pracodawców)
Niezapewnienie dni wolnych z tytułu przeciętnie 5-dniowego tygodnia pracy	47% (27 pracodawców)	43% (35 pracodawców)
Niezapewnienie przynajmniej raz na 4 tygodnie niedzieli wolnej od pracy	6% (6 pracodawców)	5% (4 pracodawców)

Powyższe nieprawidłowości dotyczyły przede wszystkim podmiotów z branży handlowej takich jak hurtownie, salony motoryzacyjne i warsztaty samochodowe, a także zakładów produkcyjnych i remontowych, zakładów przetwórstwa spożywczego oraz placówek oświatowych.

Przestrzeganie przepisów o wynagrodzeniu

Kontrole przeprowadzone w 2017 r. przez inspektorów pracy wykazały powtarzające się przypadki naruszenia przepisów w zakresie wynagrodzeń. W tabeli przedstawiono liczbę pracodawców, u których występowały najczęściej stwierdzane nieprawidłowości oraz odniesienie do skali naruszeń stwierdzonych w 2016 r.:

Stwierdzane przez inspektorów pracy nieprawidłowości powtarzają się co roku, różne jest natomiast ich nasilenie w zależności od sytuacji ekonomicznej oraz rynku pracy. Od ponad dwóch lat obserwuje się niedobór wykwalifikowanych pracowników, zwłaszcza na stanowiskach produkcyjnych, co powoduje, że pracodawcy chcąc

zachować swoją pozycję na rynku wybierają „mniejsze zło”, czyli naruszanie przepisów o czasie pracy, ryzykując konsekwencje prawne.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości	Liczba podmiotów, u których stwierdzono nieprawidłowości	
	2016 r.	2017 r.
Niewypłacenie wynagrodzenia	1 pracodawca	3 pracodawców
Nieterminowe wypłacenie wynagrodzenia za pracę	15 pracodawców	17 pracodawców
Niewypłacenie/zaniżenie ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy	21 pracodawców	26 pracodawców
Niewypłacenie/zaniżenie wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych	11 pracodawców	17 pracodawców
Potrącenia z wynagrodzenia za pracę z naruszeniem przepisów prawa pracy	5 pracodawców	10 pracodawców
Niewypłacenie/zaniżenie dodatkowego wynagrodzenia za pracę w porze nocnej	10 pracodawców	10 pracodawców

Drugą grupę stanowią podmioty, które świadomie omijają prawo w celu „zaoszczędzenia” na pracownikach. Dotyczy to przede wszystkim usług i budownictwa oraz tych branż, gdzie podmioty gospodarcze uczestniczą w przetargach, w których głównym kryterium oceny atrakcyjności oferty jest cena proponowana przez wykonawcę. W tych przypadkach najczęściej, w ocenie inspektorów, dochodzi do nieewidencjonowania faktycznego czasu pracy, zwłaszcza pracy w godzinach nadliczbowych i w dni wolne od pracy.

W przypadkach niezapewnienia pracownikom należytej liczby dni wolnych od pracy jako główną przyczynę pracodawcy wskazują braki kadrowe. Tam, gdzie praca w dni wolne była wykazywana, za pracę w godzinach nadliczbowych było wypłacane dodatkowe wynagrodzenie, bo taką formą rekompensaty są zainteresowani pracownicy. Pracodawcy wyjaśniali, że nie stosowano przymusu pracy w dni wolne, lecz wręcz pytano pracowników, czy są gotowi przyjść do pracy poza normalnymi godzinami pracy.

Wyniki przeprowadzonych w 2017 r. kontroli wskazują, że w zakresie prowadzenia ewidencji czasu pracy przez pracodawców nie nastąpiła znacząca poprawa, ponieważ nadal stwierdzano przypadki nieprowadzenia ewidencji czasu pracy lub nieprawidłowości w jej prowadzeniu. Uchybienia dotyczyły przede wszystkim niepełnej ewidencji czasu pracy, braku informacji o godzinie rozpoczęcia i zakończenia pracy, co miało istotne znaczenie dla ustalenia przestrzegania przepisów o dobie pracowniczej i odpoczynku dobowymi i tygodniowym oraz o pracy w porze nocnej.

Kontrolujący spotykali się z problemem braku rozkładów czasu pracy pracowników z zakończonych okresów rozliczeniowych, ponieważ ustawodawca nie określa obowiązku ich przechowywania przez pracodawców. Po zakończonym okresie rozliczeniowym harmonogramy pracy są niszczone, co oczywiście uniemożliwia ustalenie, czy rozkłady czasu pracy były prawidłowo zaplanowane. Skutkuje to brakiem możliwości ustalenia przez organy kontrolujące korelacji pomiędzy zaplanowanym czasem pracy a jego realizacją.

Wypłata minimalnego wynagrodzenia dla osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych

Realizując temat z harmonogramu Państwowej Inspekcji Pracy na 2017 r.: „Wypłata minimalnego wynagrodzenia dla osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych” w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Bydgoszczy inspektorzy pracy przeprowadzili ogółem 996 kontroli w 931 podmiotach. Kontrolą objęto 4 515 pracowników.

W ramach tego zagadnienia zrealizowano tematy:

- A – kontrole planowane (w tym w związku z rozpatrywaniem skarg i wniosków w tym zakresie),
- B – kontrole dotyczące innych zagadnień, podczas których zostało stwierdzone wykonywanie pracy przez osoby fizyczne na innej podstawie niż stosunek pracy;
- S – kontrole prowadzone w związku z sygnałami przekazywanymi do OIP przez Główny Inspektorat Pracy, napływającymi za pośrednictwem Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”.

W przeważającej liczbie badanych przypadków przyjmującym zlecenie zapewniono wynagrodzenie zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Ujawniono jedynie nieliczne przypadki niewypłacenia bądź nieterminowego

wypłacenia należnego wynagrodzenia oraz obniżenia jego wysokości. Dający zlecenie głównie wskazywali na brak płynności finansowej jako powód niewypłacenia w terminie należnych świadczeń pieniężnych.

Informacja o efektach kontroli wynika głównie z faktu wydawania przez inspektorów pracy poleceń, które zostały wykonane w trakcie kontroli. Co do skierowanych wystąpień brak w chwili obecnej pełnej informacji o zakresie ich realizacji. W ramach tematu A i w wyniku skierowania 10 poleceń w trakcie kontroli wypłacono 55 uprawnionym należne świadczenia w łącznej kwocie 67 792,44 zł. Ich niewypłacenie wynikało głównie z niewłaściwego ustalenia terminu wypłaty wynagrodzeń.

W przypadku realizacji tematu B, w wyniku skierowania 32 poleceń w trakcie kontroli wypłacono 209 uprawnionym należne świadczenie w łącznej kwocie 454 060,63 zł.

W przypadku realizacji tematu S, w wyniku skierowania 5 poleceń w trakcie kontroli wypłacono 5 uprawnionym należne świadczenie w łącznej kwocie 1 699,57 zł.

Łącznie na rzecz 106 pracobiorców inspektorzy pracy wydali 43 polecenia wypłaty należnych świadczeń na łączną kwotę 104 051,04 zł.

Ocena przestrzegania znowelizowanych przepisów dotyczących zawierania umów terminowych

W 2017 r. Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy w celu realizacji ww. tematu przeprowadził łącznie 32 kontrole u 32 pracodawców i przedsiębiorców, zatrudniających ogółem 2762 osób, w tym 399 w ramach umów cywilnoprawnych, 2312 w ramach stosunku pracy (947 kobiet, 23 pracowników młodocianych i 226 pracowników niepełnosprawnych).

Łącznie w kontrolowanych podmiotach zawarto 116 umów na okres próbny oraz 1 455 umów na czas określony. W związku z realizowanym tematem skontrolowano 34 trwające umowy o pracę na okres próbny oraz 313 umów o pracę na czas określony.

Zawieranie umów o pracę na czas określony występuje w wielu branżach zawodowych: szeroko rozumianym handlu, produkcji artykułów spożywczych, maszyn i urządzeń, wyrobów z drewna, usługach związanych z żywnością, utrzymaniem porządku w budynkach, obsługą biura, doradztwem prawniczym, rachunkowym, budownictwie, działalności detektywistycznej i ochroniarskiej, odzyskiwaniu surowców, transporcie lądowym.

Najczęstszymi naruszeniami były:

- nieprzekazanie w terminie 7 dni (w tym nieprzekazanie w ogóle) od zawarcia umowy o pracę pracownikom informacji o dodatkowych warunkach zatrudnienia, w tym w części dotyczącej długości okresu wypowiedzenia,
- nieprzekazanie zmienionej informacji o warunkach zatrudnienia w zakresie długości okresu wypowiedzenia w terminie do 1 miesiąca od wejścia w życie zmian (lub przekazanie informacji nieprawidłowej),
- niezamieszczanie w umowie o pracę na czas określony zawartej w celu lub przypadku, o którym mowa w art. 25¹ § 4 kp - przekroczenie 33 miesięcy ze względu na obiektywne przyczyny - informacji o tych przyczynach.
- niezawiadomienie właściwego okręgowego inspektora pracy o zawarciu umowy o pracę na czas określony, o której mowa w art. 25¹ § 4 kp.

Ww. nieprawidłowości w większości dotyczyły małych i średnich zakładów pracy (biorąc pod uwagę liczbę zatrudnionych pracowników). W szczególności dotyczy to podmiotów, które nie dysponują wyspecjalizowaną grupą pracowników w zakresie obsługi kadrowej (nie zatrudniają pracowników na stanowisku kadr i płac, bądź osoby te nie mają odpowiedniego przygotowania zawodowego), pracodawcy sami wykonują te zadania bądź powierzają je zewnętrznym biurom rachunkowym, które nie zawsze specjalizują się w prowadzeniu spraw kadrowych (prowadząc sprawy księgowe, niejako „przy okazji” obsługują sprawy pracownicze w ograniczonym zakresie).

Analiza przeprowadzonych kontroli wykazała, że duże i wielkie przedsiębiorstwa nie mają większych problemów z przestrzeganiem przepisów w zakresie zawierania umów terminowych. Stwierdzone w nich nieprawidłowości dotyczyły przeważnie zagadnień z zakresu udzielania pracownikom informacji o obowiązującej długości okresu wypowiedzenia, sporadycznie o jego zmianie. Według pracodawców i inspektorów pracy nieprawidłowości takie powstały w wyniku nadmiernego obciążenia pracowników służb kadrowych przy dużej liczbie zatrudnionych.

W wyniku kontroli inspektorzy pracy skierowali do pracodawców środki prawne w postaci 24 wystąpień zawierających 40 wniosków obejmujących 159 pracowników. Wnioski dotyczyły wskazanych wyżej nieprawidłowości. Wydano również jedno polecenie ustne, które zostało wykonane w toku prowadzonej kontroli.

Kontrole legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej obywateli polskich

W 2017 r. inspektorzy pracy przeprowadzili ogółem 1 499 kontroli w 1 404 podmiotach podczas których badali legalność zatrudnienia i innej pracy zarobkowej obywateli polskich. Kontrolą objęto 13 198 osób.

Struktura pracujących kształtowała się następująco:

- zatrudnienie w ramach umowy o pracę – 41 090 osób,
- zatrudnienie w ramach umów cywilnoprawnych – 19 121 osoby;
- podmioty w ramach samozatrudnienia – 388 osób.

Kontrole objęte tym zadaniem, dotyczyły podobnie jak w latach ubiegłych w 97% sektora prywatnego, a prowadzone były w 56% u małych pracodawców (zatrudnienie do 9 osób), w 32% (zatrudnienie 10-49), 9% (zatrudnienie 50-249) i w 3% u dużych pracodawców. Dobór zakładów do kontroli wyznaczały w dużej mierze wpływające do OIP skargi oraz wnioski od innych organów nadzoru i kontroli.

Wśród branż gospodarki wg klasyfikacji PKD dominowały, podobnie jak w latach ubiegłych: handel i naprawy (28% wszystkich kontroli), przetwórstwo przemysłowe (24%), budownictwo (20%).

Z analizy dokumentacji pokontrolnej wynika, że najwięcej nieprawidłowości dotyczyło takich sektorów jak: budownictwo (43%) w których naruszenia prawa stwierdzono prawie w co drugim podmiocie, handel i naprawy (36%), przetwórstwo przemysłowe (31%), w których naruszenia prawa stwierdzono w co trzecim z nich. W latach ubiegłych tj. 2015 – 2016 także najwięcej nieprawidłowości występowało w powyższych branżach na porównywalnym poziomie.

Podobnie jak w latach ubiegłych koncentrowano się na kontroli nielegalnego zatrudnienia, zgłaszaniu do ubezpieczenia społecznego oraz informowaniu urzędów pracy o podjęciu zatrudnienia przez osoby bezrobotne.

W 2016 r. przy podobnej liczbie zbadanych ujawniono 902 przypadki nielegalnego zatrudnienia. W 2017 r. odnotowano znaczny, bo aż 34% spadek nielegalnie zatrudnionych osób, co świadczyć może, o zwiększeniu świadomości prawnej samych pracobiorców, jak i osób, które do tej pory chętnie korzystały z nieewidencjonowanego zatrudnienia.

W zakresie terminowego zgłaszania do ubezpieczenia społecznego pracowników i osób wykonujących inne prace zarobkowe na podstawie umów cywilnoprawnych odnotowano również spadek nieprawidłowości do poziomu 29%. W zakresie zawiadomień do Powiatowego Urzędu Pracy przez bezrobotnego w stosunku do 2016 r. odnotowano porównywalną wielkość ujawnionych przypadków: 2016 r. - 44, 2017 r. - 46.

Podsumowując realizację kontroli w 2017 r. należy stwierdzić, że zakres negatywnych zjawisk dotyczących nielegalnego zatrudnienia jest niezmienny od początku transformacji na rynku pracy.

Kontrole prowadzone przez inspektorów pracy wykazują, że liczba osób wykonujących pracę lub inne prace zarobkowe bez umów potwierdzonych na piśmie jest nadal znaczna. Z uwagi na fakt, że zarówno pracodawcy, jak i osoby świadczące pracę są zainteresowane pracą nielegalną, proceder ten jest trudny do ujawnienia, stąd liczba ujawnionych przypadków jest niewielka.

Ze skarg i wniosków o podjęcie kontroli wynika, że pracobiorcy zgłaszają roszczenia, dotyczące braku umowy na piśmie, dopiero wówczas gdy przedsiębiorca zakończył współpracę ze skarżącym lub zalega z wypłatą wynagrodzenia. Materiał dowodowy zebrany w takiej sprawie, nie pozwala na jednoznaczne przyjęcie, że faktycznie praca była wykonywana, na podstawie jakiej umowy i w jakiej wysokości należało wypłacić wynagrodzenie. Przedsiębiorcy w trakcie czynności wyjaśniających kwestionowali, że kiedykolwiek zatrudniali daną osobę lub co najwyżej przyznają, że strony łączyła ustna umowa o dzieło. Z uwagi na spór między stronami, inspektorom pozostaje pouczyć skarżących o możliwości złożenia pozwu do sądu pracy.

Inspektorzy zauważają niepokojące zjawisko jakim jest zawieranie umów na część etatu, a w rzeczywistości pracownik pracuje w pełnym wymiarze czasu pracy. Od wynagrodzenia, od takiej umowy pracodawca opłaca znikome kwoty na ubezpieczenie społeczne i podatek dochodowy – w przyszłości taki pracownik praktycznie nie może liczyć na godziwe świadczenie emerytalne. Proceder ten w dużej mierze uszczupla obecny Fundusz Ubezpieczeń Społecznych.

Kontrole legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców

W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Bydgoszczy w 2017 r. inspektorzy pracy przeprowadzili 282 kontroli w 254 podmiotach, które powierzały pracę 1 858 cudzoziemcom. Cudzoziemcy najczęściej pracowali w sekcjach gospodarki takich jak: przetwórstwo przemysłowe (29,07%), handel i naprawy (10,63%), budownictwo (19,85%), zakwaterowanie i usługi gastronomiczne (9,57%), usługi administrowania (15,95%) oraz transport i gospodarka magazynowa (4,96%), co stanowi 90% wszystkich sektorów gospodarki.

W sektorze prywatnym przeprowadzono 277 kontroli (98,23%), natomiast w sektorze publicznym tylko 5 kontroli (1,77%). W zakładach zatrudniających do 9 pracowników przeprowadzono 53 kontrole (18,79%), od 10 do 49 zatrudnionych 98 kontroli (34,75%), od 50 do 249 zatrudnionych 98 kontroli (34,75%) oraz 250 i więcej zatrudnionych 33 kontrole (11,7%).

Kontrolami obejmowano zagadnienia związane z wykonywaniem pracy przez cudzoziemców, ich legalnym

prawem pobytu na terenie RP, zezwoleniem na pracę, rejestracją oświadczeń w Powiatowych Urzędach Pracy.

Kontrolowano również zagadnienia dotyczące stosunku pracy, zgodności zastosowania umowy cywilnoprawnej z warunkami świadczenia pracy, zgłaszaniem cudzoziemców do ubezpieczenia społecznego. Ponadto badano kwestie opłacania składek na Fundusz Pracy oraz zapewnienia cudzoziemcom bezpiecznych i higienicznych warunków do pracy.

Struktura naruszeń przedstawiała się następująco:

- 72 przypadki powierzenia pracy bez wymaganego zezwolenia na pracę, dotyczyło to 70 obywateli Ukrainy oraz 2 obywateli Białorusi,
- 43 przypadki powierzania pracy na innym stanowisku lub na innych warunkach niż określone w zezwoleniu na pracę, dotyczyło to obywateli Ukrainy oraz 2 obywateli Białorusi,
- 20 przypadków dopuszczenia do świadczenia pracy bez zawarcia z cudzoziemcami wymaganych umów - obywatele Ukrainy,
- 3 przypadki nielegalnego pobytu – obywatele Ukrainy.

Do OIP w Bydgoszczy w 2017 r. wpłynęły 72 skargi od cudzoziemców. Większość skarg było zasadnych i dotyczyło nieprzestrzegania przepisów prawa pracy, głównie niewypłacania należnego wynagrodzenia za pracę. Cudzoziemcy w porównaniu do lat ubiegłych, wykazują większą świadomość znajomości przepisów prawa pracy obowiązujących na terenie RP, stąd odnotowano znaczny wzrost skarg od cudzoziemców. W 2017 r. wpłynęło siedmiokrotnie więcej skarg niż w 2015 r i dwukrotnie więcej niż w 2016 r.

Najwięcej cudzoziemców poddanych kontroli to obywatele Ukrainy – 1 752, pozostali cudzoziemcy to obywatele Białorusi – 28, Mołdawii – 17, Rosji – 8, Niemiec – 6, Japonii – 5, Chin – 4, Gruzji – 4, Uzbekistanu – 4, Wietnamu – 4, Armenii – 3, Egiptu – 3, Tadżykistanu – 3, Afganistanu – 2, Bangladeszu – 2, Nepalu – 2, Turcji – 2, Albanii – 1, Brazylii – 1, Kanady – 1, Republiki Czeskiej – 1, Francji – 1, Jordani – 1, Słowacji – 1 oraz Syrii – 1.

Obywatele Ukrainy stanowili 94,19% wszystkich cudzoziemców objętych kontrolą. Procentowy udział obywateli Ukrainy objętych kontrolą zwiększa się z każdym rokiem.

W 2017 r. najwięcej nieprawidłowości dotyczyło:

- powierzenia cudzoziemcom nielegalnego wykonywania pracy,
- niezarejestrowania oświadczenia we właściwym powiatowym urzędzie pracy
- podjęcia pracy w innym terminie, niż wskazano w zarejestrowanym oświadczeniu,
- wykonywania pracy na innych warunkach niż określone w zezwoleniu na pracę lub oświadczeniu,
- wykonywania pracy na rzecz innego podmiotu niż wynikającego z rejestracji oświadczenia,
- dopuszczania do pracy bez wstępnych badań lekarskich oraz szkoleń w dziedzinie bhp,
- niewypłacenia należnego wynagrodzenia za pracę,
- niedopełnienia obowiązku opłacenia składek na Fundusz Pracy,
- wykonywania pracy na podstawie umów cywilnoprawnych w warunkach istnienia cech stosunku pracy,
- powierzania pracy bez zawarcia stosownych umów.

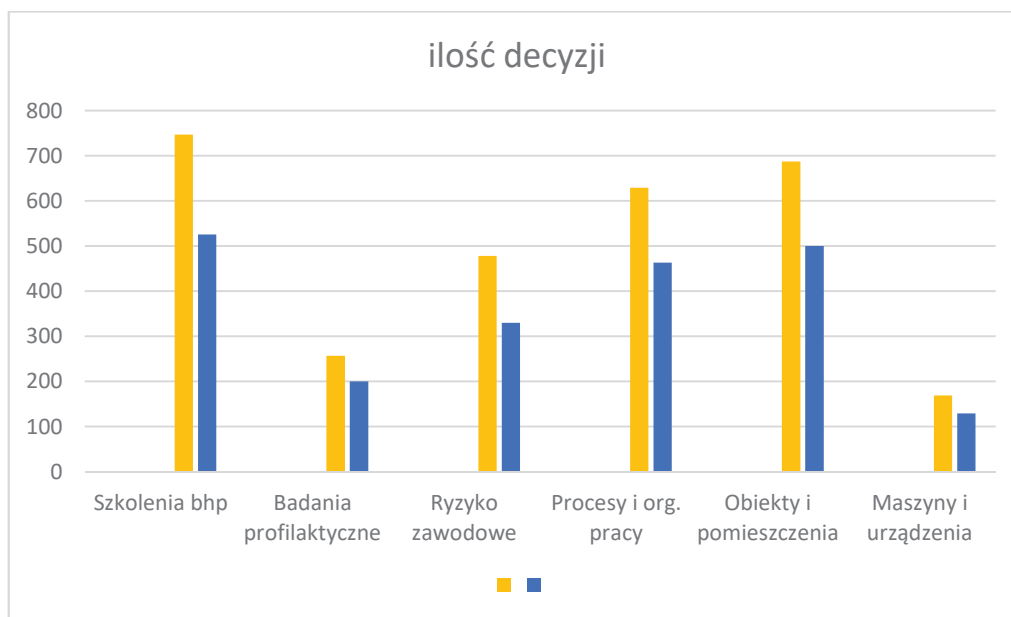
Pierwsza Kontrola

Rok 2017 był drugim rokiem nowego podejścia do kontroli zakładów, które nie były wcześniej kontrolowane przez nasz Urząd. W planowaniu i realizacji kontroli kierowano się zasadą, że pierwsze kontrole mają charakter instruktażowo-doradczy. W 2017 r. inspektorzy pracy skontrolowali w tej formule 793 podmioty. Strategią pierwszej kontroli głównie objęte zostały mikroprzedsiębiorstwa (1-9 pracowników). W dalszej kolejności pozostałe małe zakłady (10-49 pracowników), firmy średniej wielkości (50-249 pracowników) oraz duże zakłady (powyżej 250 pracowników). Kontroli w poszczególnych grupach przeprowadzono:

- 562 w mikroprzedsiębiorstwach (71%);
- 194 w małych zakładach (15%);
- 36 w firmach średniej wielkości (4,5%);
- 2 w dużych zakładach (0,25%).

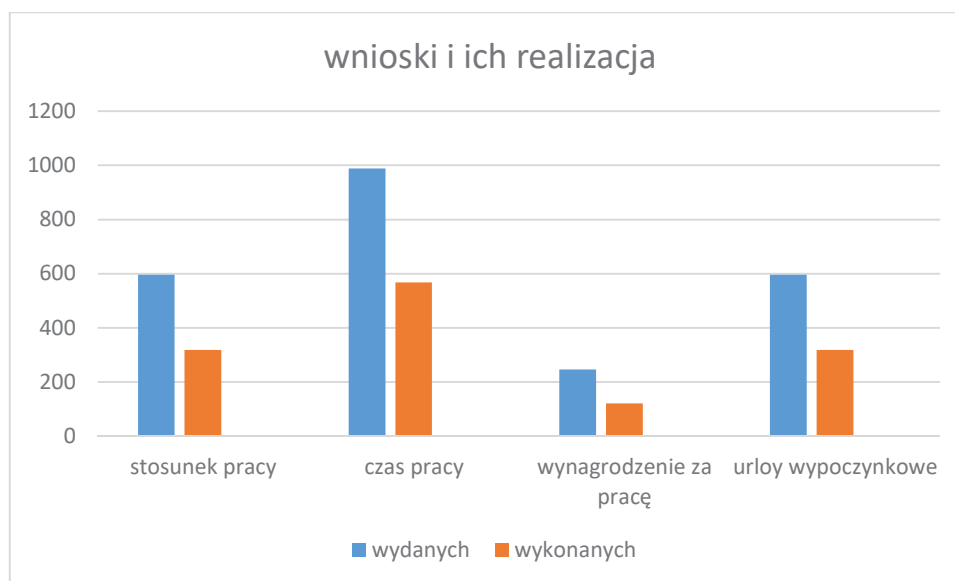
Kompleksowy charakter kontroli obejmujący szeroko rozumiane zagadnienia prawa pracy sprawił, że spośród wszystkich 793 kontroli, prawie wszystkie, bo aż 98,5% zakończyły się stwierdzeniem jakichś nieprawidłowości i w konsekwencji zastosowaniem odpowiednich środków prawnych. Inspektorzy wydali ogółem 5 383 decyzji, skierowali 772 wniosków i 358 poleceń. Kontrole ujawniły nieprawidłowości zarówno w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, jak i prawnej ochrony pracy oraz legalności zatrudnienia.

Powtarzające się nieprawidłowości związane były z przygotowaniem pracowników do pracy. Naruszenie przepisów o szkoleniu pracowników w zakresie bhp i badaniach profilaktycznych oraz ocenie ryzyka zawodowego stanowiło 30% ogółu nieprawidłowości. Wydano w tym zakresie 1 604 decyzje. Co trzecie z ujawnionych uchybień, (27% krytycznych uwag) dotyczyło organizacji stanowisk i procesów pracy, w tym stanu narzędzi, maszyn i urządzeń technicznych. Stanowiło to przyczynek do wydania 1 439 decyzji. Natomiast stan budynków, pomieszczeń pracy pomieszczeń higieniczno-sanitarnych był przedmiotem 16% tj. 781 decyzji inspektorów pracy.

W sytuacjach stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia zatrudnionych, inspektorzy wydali łącznie 833 decyzji z natychmiastowym terminem wykonalności, w tym 28 decyzji wstrzymania prac, 93 decyzji wstrzymania eksploatacji maszyn i 7 zakazu wykonywania prac.

Ten zakres kontroli obejmował cztery zasadnicze grupy zagadnień: stosunku pracy, czasu pracy, wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń ze stosunku pracy, urlopów wypoczynkowych. Ujawnione uchybienia przepisów prawa pracy skutkowało skierowaniem do pracodawców 4 797 wniosków i 1 250 poleceń. Do końca roku kontrolowani pracodawcy poinformowali o realizacji 56% wniosków inspektorów pracy. Polecenia ustne zostały zrealizowane już w trakcie kontroli. W poszczególnych obszarach prawa pracy wyniki kontroli kształtowały się następująco:

Oceniając skuteczność działań podejmowanych w ramach pierwszej kontroli w OIP w Bydgoszczy przeprowadzono 100 kontroli sprawdzających, na 492 kontroli przeprowadzonych w 2016 r. Ponownej kontroli poddano 20,2% zakładów. Były to kontrole ściśle związane z kontrolą wykonania decyzji i wniosków inspektorów pracy.

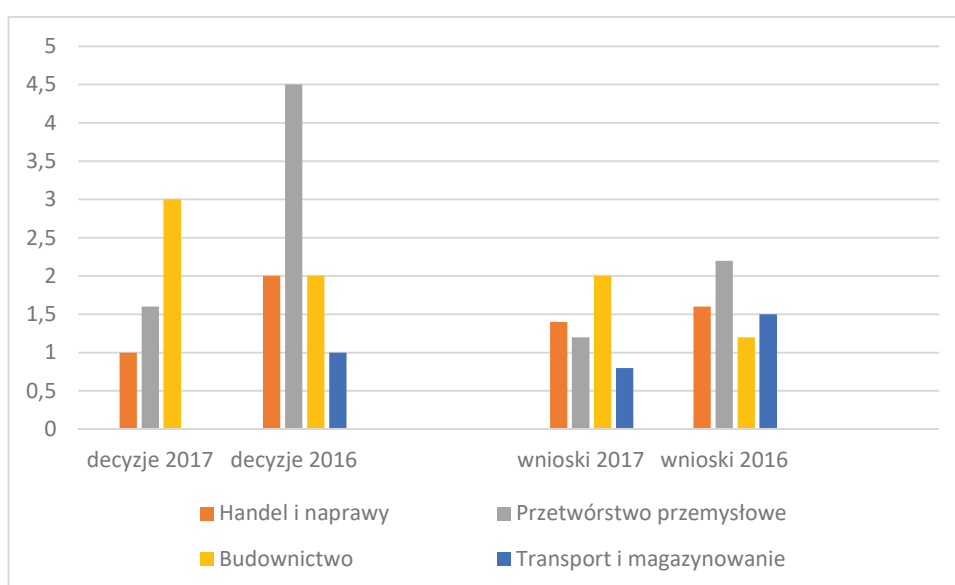
Kontrole te miały również dać odpowiedź, na pytanie, czy nie doszło do nowych naruszeń przepisów prawa pracy, w tym dotyczących bhp, i czy skuteczność podjętych w roku poprzednim działań o charakterze instruktażowo-doradczym była zadawalająca. Procentowy udział rekontroli (096) odpowiadał ilości pierwszych kontroli (095) prowadzonych w zakładach pod względem zarówno struktury zatrudnienia, jak i rodzaju działalności.

Oceniając skuteczność działań podjętych w „pierwszej kontroli” w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy, prawnej ochrony pracy jak i legalności zatrudnienia oparto się na danych o wykonaniu uprzednio wydanych decyzji i wniosków, na ocenie bieżącego stanu bezpieczeństwa w zakładzie i przestrzegania przepisów prawa pracy oraz na ocenie czy nieprawidłowości w obu obszarach powtórzyły się.

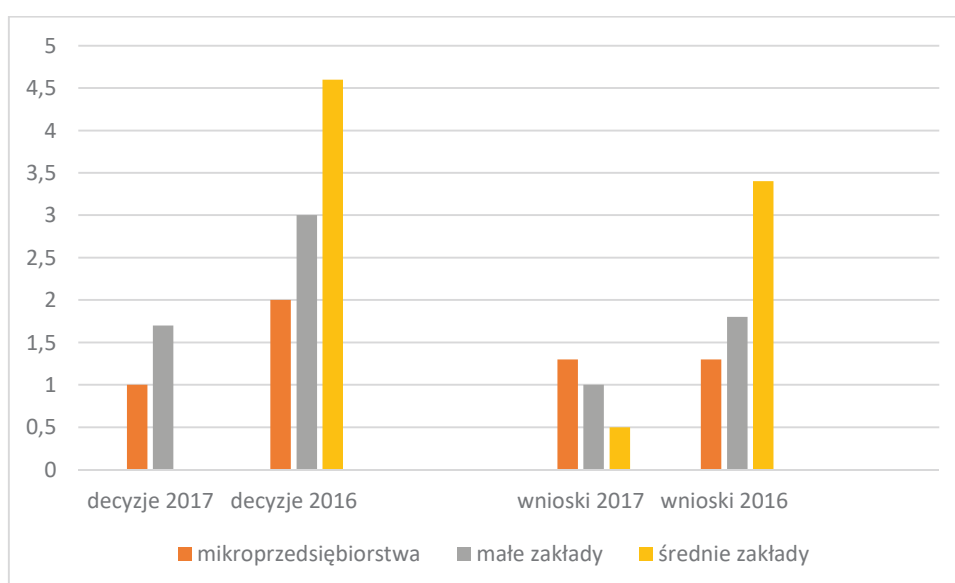
Pierwszy punkt tej oceny wypadł pozytywnie. Na sprawdzonych 497 decyzji, stwierdzono ponad 98% ich wykonanie. Brakujący odsetek dotyczył dwóch podmiotów, w których stwierdzono nie wykonanie ogółem 9 decyzji. Realizację 88,4% wniosków wystąpień również należy ocenić pozytywnie. Pracodawcom, na 682 wydanych wniosków po pierwszej kontroli, do pełnego wykonania pozostało 79 wniosków.

W rezultacie 100 kontroli sprawdzających przeprowadzonych w 2017 r. wydano ogółem 122 decyzje i skierowano do pracodawców 58 wniosków. W ujęciu branżowym i przy uwzględnieniu wielkości zakładów wyniki kształtowały się następująco:

Wydane środki prawne przypadające na 1 kontrolę. Branże.

Wydane środki prawne przypadające na 1 kontrolę. Zatrudnienie.

DZIAŁALNOŚĆ PREWENCYJNA ORAZ PROMOCJA OCHRONY PRACY - Działania informacyjno-edukacyjne w budownictwie

W ramach programu informacyjno-edukacyjnego zorganizowano sześć szkoleń, w których uczestniczyło 53 pracodawców. Szkolenia były zorganizowane przede wszystkim na budowach w tym szpitala wojewódzkiego w Toruniu, Bazy Paliw Alternatywnych w Cementowni LafargeHolcim w Piechcinie, For2 w Bydgoszczy, trasy uniwersyteckiej w Bydgoszczy. Podczas szkoleń omawiano zagadnienia ochrony pracy w tym dotyczące przygotowania pracowników do pracy, stosowania środków ochrony zbiorowej i indywidualnej oraz zapewnienie skutecznego nadzoru nad przestrzeganiem przepisów i zasad bhp.

Działania Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy realizowane są przede wszystkim przy pomocy działającej przy Okręgowym Inspektorze Pracy Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie oraz Porozumienia dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie zawartego w dniu 22.05.2014 r. W minionym roku sygnatariusze Porozumienia podpisali kolejne dwie deklaracje dotyczące planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (BIOZ) i zadaniowej oceny ryzyka zawodowego (ZOR).

Prezentacja zagadnień z zakresu odpowiedzialności za stan bezpieczeństwa pracy, rozmowa o dobrych praktykach na budowach oraz omówienie kompetencji i uprawnień pracowników nadzoru – to główne tematy szkoleń.

Szkolenie na budowie szpitala wojewódzkiego w Toruniu

Rada ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie to organ doradczy działający przy Okręgowym Inspektorze Pracy w Bydgoszczy, który był inicjatorem Porozumienia dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie podpisanego 22.04.2014 r. Obecnie 10 przedsiębiorców branży budowlanej z województwa kujawsko-pomorskiego jest sygnatariuszami Porozumienia.

W 2017 r. Rada obradowała dwukrotnie, w lutym oraz maju. Sygnatariusze podpisali kolejne dwa nowe standardy planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (BIOZ) i zadaniowej oceny ryzyka zawodowego (ZOR)

Posiedzenie Rady, które odbyło się w maju miało charakter wyjazdu, zorganizowano je na terenie budowy paliw alternatywnych na terenie Cementowni LafargeHolcim w Piechcinie.

Wyjazdowe posiedzenie Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie w Cementowni LafargeHolcim w Piechcinie

Posiedzenie Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy

Grupa robocza spotykała się pięciokrotnie w celu omówienia funkcjonowania dotychczasowych deklaracji w praktyce oraz opracowania kolejnych dwóch deklaracji planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (BIOZ) oraz zadaniowej oceny ryzyka zawodowego (ZOR).

W dniach 1-2.04.2017 r. odbyły się XXXIV Targi Budownictwa i Instalacji GRYF – BUD i VII Targi Energii Odnawialnej TEO zostały rozszerzone o wystawę BHP – BUD czyli o Targi Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Budownictwie. W trakcie targów odbyła się II Konferencja „BHP to się opłaca”.

II Konferencja „BHP to się opłaca” oraz stoisko OIP w Bydgoszczy podczas targów.

Inspektorzy pracy uczestniczyli w Zespołach Opiniowania Dokumentacji w związku z nawałnicą w sierpniu 2017 r. - art. 10 ustawy z 11.08.2001 r. o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołów w związku z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z 17 sierpnia 2017 r. w sprawie gmin poszkodowanych w wyniku działania żywiołu w sierpniu 2017 r. w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych. Starostowie: Sępoleński, Tucholski, Bydgoski i Nakielski wystąpili do Okręgowego Inspektora Pracy o wyznaczenie przedstawicieli do Zespołów Opiniowania Dokumentacji, które odbyły 60 posiedzeń opiniując 326 dokumentacji.

Kampania informacyjna „Pracuję legalnie”

Kampania informacyjno–edukacyjna „Pracuję legalnie” na terenie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy została zainicjowana konferencją dla pracodawców pod hasłem „Legalna praca cudzoziemców w Polsce” w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy.

W Konferencji wzięli udział przedstawiciele Wojewody Kujawsko–Pomorskiego, Izby Administracji Skarbowej w Bydgoszczy, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - Oddziału Wojewódzkiego w Bydgoszczy, Kujawsko - Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, Oddziału NFZ, Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy jak również Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy.

Wygłoszono prelekcje dotyczące legalizacji pobytu i pracy w Polsce oraz zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu cudzoziemców legalnie pracujących w Polsce.

Kolejne przedsięwzięcia realizowane przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy, prowadzone były przy udziale innych organów oraz instytucji z terenu woj. kujawsko – pomorskiego.

Inne działania prewencyjno-promocyjne

Okręgowy Inspektorat Pracy podejmował inne działania prewencyjno–promocyjne w postaci konferencji, seminariów, szkoleń oraz spotkań z partnerami społecznymi.

W maju 2017 r. Bogdan Drzastwa p.o Okręgowego Inspektora Pracy w Bydgoszczy uczestniczył w uroczystościach organizowanych przez stowarzyszenia, media i władze samorządowe województwa. Dnia 22.05.2017 r. w Operze Nova w Bydgoszczy odbyła się uroczysta gala związana z XXI edycją „Złotej setki Pomorza i Kujaw”, na której ogłoszono laureatów za 2016 r. Pracodawcy Pomorza i Kujaw w dniu 26.05.2017 r. w Muzeum Wodociągów zwołali Zgromadzenie Ogólne Członków „Pracodawców Pomorza i Kujaw” Związku Pracodawców. Dnia 30.05.2017 r. w Sali konferencyjnej hotelu „Brda” odbyło się Walne Zgromadzenie Członków Pomorsko – Kujawskiej Izby Budownictwa w Bydgoszczy, podczas którego zaprezentowano najważniejsze osiągnięcia i sukcesy firm członkowskich Izby.

W dniu 04. 2017 r. Okręgowy Inspektor Pracy i nadinspektor pracy uczestniczyli w uroczystości upamiętnienia ofiar wypadków przy pracy. Udział wzięli przedstawiciele związków zawodowych, Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP oraz grupa uczniów z Zespołu Szkół Chemicznych im. Ignacego Łukasiewicza w Bydgoszczy wraz z nauczycielami. Przemówienie wygłosił Bogdan Drzastwa p.o. Okręgowego Inspektora Pracy oraz Jan Krygier Wiceprzewodniczący NSZZ „Solidarność” Zarządu Regionu Bydgoskiego.

Uroczystości z okazji Dnia Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy

W siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy odbyło się coroczne spotkanie kierownictwa OIP w Bydgoszczy z przedstawicielami największych organizacji związkowych w regionie kujawsko-pomorskim, podczas którego podsumowano działalność Państwowej Inspekcji Pracy w 2016 r.

W spotkaniu uczestniczyli przewodniczący regionalnych struktur związków zawodowych działających w województwie kujawsko – pomorskim.

Spotkanie z ponadzakładowymi organizacjami związkowymi

We wrześniu 2017 r. odbyła się V Konferencja „Osoba niepełnosprawna w zatrudnieniu” pod honorowym patronatem wojewody kujawsko-pomorskiego Mikołaja Bogdanowicza oraz marszałka województwa kujawsko-pomorskiego Piotra Całbeckiego.

Konferencja była zorganizowana przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy, przy współudziale, Stowarzyszenia Bez Ograniczeń w Bydgoszczy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Oddziału Kujawsko – Pomorskiego oraz Zespołu Szkół nr 19 w Bydgoszczy.

V Konferencja „Osoba niepełnosprawna w zatrudnieniu”

„Życie można zacząć wiele razy” - to hasło przyświecało tegorocznej konferencji „Osoba niepełnosprawna w zatrudnieniu”, w której uczestniczyło ponad 90 osób w tym niepełnosprawni, pracodawcy oraz przedstawiciele organizacji i stowarzyszeń. Konferencja składała się z dwóch paneli, z których pierwszy poświęcony był doświadczeniom osób niepełnosprawnych, zaś drugi, specjalistyczny dotyczył wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz pracodawców.

Dodatkowe informacje na temat zatrudniania osób niepełnosprawnych można było uzyskać również przy stoiskach konsultacyjno – informacyjnych. Ponadto na zewnątrz obiektu zorganizowano wystawę „Rodzicielstwo bez barier”.

Okręgowy Inspektorat Pracy, Polskie Towarzystwo Medycyny Pracy, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna i Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy zorganizował XIX Konferencję Naukową "Ochrona Zdrowia Pracujących". Udział wzięło 47 osób w tym 17 pracowników inspekcji sanitarnej, 3 pracowników Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy, 27 lekarzy członków Polskiego Towarzystwa Medycyny Pracy oraz kierownictwo Okręgowego Inspektoratu Pracy.

XIX Konferencja Naukowa „Ochrona zdrowia pracujących”

W ramach Akademii zorganizowano 7 szkoleń dla 209 społecznych inspektorów pracy. Tematyka szkoleń obejmowała zmiany w prawie pracy, udział społecznego inspektora w postępowaniu powypadkowym i ocenie

ryzyka zawodowego oraz dobre praktyki w zakresie oceny spójności obu postępowań pod kątem stosowania środków profilaktycznych ograniczających ryzyko.

Szkolenia w ramach Kujawsko-Pomorskiej Akademii Społecznego Inspektora Pracy

Zorganizowano 8 szkoleń dla 199 osób w tym: pracodawców, służb bhp oraz pracowników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, które dotyczyły wypadków przy pracy. Podczas szkoleń omawiano wypadki przy pracy w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, nieprawidłowości dotyczących sporządzania dokumentacji powypadkowych.

Inspektorzy pracy przeprowadzili szkolenia dla 75 studentów UMK w Toruniu dotyczące obowiązków pracodawców wobec zatrudnianych pracowników a dla 33 uczestników Konferencji w Urzędzie Dozoru Technicznego w zakresie wymagań bhp przy eksploatacji maszyn i urządzeń (w tym dźwigowych)

Laureaci konkursów i programów prewencyjnych realizowanych przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy zostali uhonorowani podczas Gali zorganizowanej 22.11.2017 r. w siedzibie Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego. W uroczystości uczestniczyli przedstawiciele organów ustawodawczych i samorządowych, władz wojewódzkich, organizacji związków zawodowych, organów kontrolnych, stowarzyszeń pracodawców i służb bezpieczeństwa i higieny pracy, pracodawcy oraz sygnatariusze „Deklaracji w sprawie porozumienia dla bezpieczeństwa pracy w budownictwie” z województwa kujawsko-pomorskiego, członkowie Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie i członkowie Komisji ds. Bezpieczeństwa Pracy w Rolnictwie przy Okręgowym Inspektorze Pracy w Bydgoszczy.

Uroczysta Gala podsumowująca działalność prewencyjną Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy w 2017 r.

Podczas uroczystości odczytano list Głównego Inspektora Pracy Wiesława Łyszczka Zbigniewa Janowskiego zastępcy przewodniczącego Rady Ochrony Pracy przy Sejmie RP, Przewodniczącego Związku Zawodowego „Budowlani”.

Podsumowaniem Gali było uhonorowanie pracodawców, którzy uczestniczyli w programach prewencyjnych Państwowej Inspekcji Pracy i pozytywnie przeszli przez wszystkie etapy przewidziane w toku działań prewencyjno - kontrolnych.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

W 2017 r. Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy zrealizował zaplanowane zadania kontrolne oraz prewencyjne wynikające z programu działania Państwowej Inspekcji Pracy. Wśród nich **stałe zadania kontrolne** m.in. dotyczące badania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy zgłaszanych do naszego urzędu, egzekwowania wymagań zasadniczych dla maszyn, urządzeń i środków ochrony indywidualnej w ramach nadzoru rynku, zatrudniania osób niepełnosprawnych, eliminowania zagrożeń wypadkowych w budownictwie oraz zapewnienia wymaganego poziomu bezpieczeństwa w zakładach dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w zakładach azotowych oraz branży paliwowej.

Kontynuowano **zadania długofalowe**, którymi objęto zakłady wymagające wzmożonego nadzoru w dłuższej perspektywie niż rok, ze względu na skalę zagrożeń i ich charakter. Mając powyższe na uwadze nadzorem objęto trzy zakłady, w ramach programu długofalowego na lata 2016 – 2018, w których występuje szczególnie duże ryzyko zawodowe, wyrażające się przekroczeniami norm czynników szkodliwych dla zdrowia, znaczną liczbą chorób zawodowych oraz wysokimi wskaźnikami częstotliwości wypadków przy pracy.

Badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy jest jednym z podstawowych zadań Państwowej Inspekcji Pracy. W ramach ich realizacji podejmowano kontrole mające na celu zapobieganie i ograniczanie zagrożeń w środowisku pracy, a szczególnie wnikliwie badano okoliczności i przyczyny wypadków przy pracy oraz stosowanie środków i wniosków profilaktycznych. Inspektorzy pracy **zbadali** okoliczności i przyczyny 151 wypadków, w których śmierć poniosło 18 poszkodowanych, a 59 doznało ciężkich obrażeń ciała. Pozostałe osoby odniosły lżejsze obrażenia.

Przeprowadzona analiza wypadków zgłoszonych i zbadanych w 2017 r. wskazuje na potrzebę zintensyfikowania działań w budownictwie skierowanych zarówno w obszarze nadzorczo – kontrolnym, jak i prewencyjnym, na zwrócenie szczególnej uwagi na przestrzeganie przepisów przy organizowaniu **prac na wysokości**.

Wyniki przeprowadzonych w 2017 r. kontroli wskazują także na potrzebę skoordynowanej wymiany informacji o wypadkach przy pracy gromadzonych przez GUS, ZUS i PIP w zakresie realizowanych przez te urzędy zadań, w szczególności przekazywania określonych zbiorów danych jednostkowych o zarejestrowanych wypadkach.

Rok 2017 był drugim rokiem realizacji nowego podejścia do kontroli mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich firm, gdzie kontrole prowadzone są po raz pierwszy. Program „**Pierwsza Kontrola**” ma na celu przybliżenie pracodawcy bardzo obszernej i skomplikowanej dziedziny, jaką jest prawo pracy i wdrożenie jego przepisów przy organizacji tworzącego się zakładu pracy. Kontrole te z założenia mają charakter instruktażowo - doradczy, służący wyeliminowaniu stwierdzonych uchybień oraz zapewnieniu przestrzegania prawa na przyszłość bez stosowania środków karnych – o ile ujawnione nieprawidłowości nie miały rażącego charakteru i nie stwarzały bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia pracowników.

Analizując wyniki przeprowadzonych 793 kontroli stwierdzić należy, że spełniły one zakładane cele. Kontrolowani przedsiębiorcy dostosowali organizację swoich zakładów do obowiązujących przepisów prawa pracy, w tym zasad i przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Przekonali się, że wizyta inspektora nie musi się łączyć z nieuchronną karą, ale ma na celu także pomoc w rozwiązaniu ich problemów.

Od 1.07.2007 r. zakres kompetencji Państwowej Inspekcji Pracy, obok kontroli przestrzegania praw pracowniczych oraz warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, obejmuje także zagadnienia dotyczące **legalności zatrudnienia – obywateli polskich i cudzoziemców**.

Praca nierejestrowana – element szarej strefy jest zjawiskiem wysoce szkodliwym i negatywnie wpływającym na gospodarkę kraju. Niestety, co potwierdzają prowadzone od 10 lat kontrole i obserwacje Państwowej Inspekcji Pracy, w społeczeństwie polskim panuje przyzwolenie dla pracy nierejestrowanej.

Podobnie jak w latach ubiegłych koncentrowano się na kontroli nielegalnego zatrudnienia, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz informowania urzędów pracy po podjęciu zatrudnienia przez osoby bezrobotne. Zbadano zatrudnienie i wykonywanie pracy 13 198 osób ujawniając 590 przypadków nielegalnego zatrudnienia i wykonywania pracy, w tym brak potwierdzenia na piśmie rodzaju i warunków zawartej z pracownikiem umowy o

pracę - dotyczyło 113 osób . Nie zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego z naruszeniem prawa (brak zgłoszenia lub nieterminowe zgłoszenie) stwierdzono w stosunku do 548 osób.

Podobnie jak w latach ubiegłych działalność kontrolna była zdominowana przez rozpatrywanie skarg pracowników, związków zawodowych i innych podmiotów. **Ilość skarg wzrosła z 2 782 w 2016 r. do 3 079 w 2017 r.** Najwięcej skarg dotyczyło niewypłacania lub nieterminowego wypłacania należności pieniężnych wynikających ze stosunku pracy oraz niepotwierdzania na piśmie przez pracodawców umów o pracę i niewydawania świadectw pracy.

Szczególnie ważnym społecznie problemem jest naruszanie przepisów o wynagrodzeniu za pracę oraz innych należnych świadczeniach. Nie notuje się zauważalnej poprawy w tym obszarze. Naruszenia przepisów w obszarze niewypłacania wynagrodzeń współistnieją z naruszeniami przepisów o czasie pracy, a zwłaszcza z nieewidencjonowaniem lub nierzetelnym ewidencjonowaniem czasu pracy.

Podczas gdy pracodawcy tłumaczą się głównie trudnościami finansowymi, inspektorzy ujawniają inne przyczyny naruszeń przepisów, w tym niewłaściwą organizację pracy oraz świadome działanie, niezgodne z prawem, w celu maksymalizacji zysków. Ponadto nadal jedną z dominujących przyczyn nieprawidłowości jest nieznanostwo przepisów, ich niejasność i częste zmiany.

Z roku na rok narasta problem zawierania **umów cywilnoprawnych** w celu obejścia przepisów prawa pracy. Dostrzegając konieczność konsekwentnego zwalczania patologicznych praktyk ujęto tę problematykę w programie działań długofalowych na lata 2016 – 2018. Czynności kontrolne skupiały się na ustaleniu skali naruszeń art. 22 Kodeksu pracy i wdrożeniu odpowiednich działań na rzecz zmiany zakwestionowanych umów. Ujawnione przypadki naruszania przepisów skutkowały konsekwentnym stosowaniem środków prawnych oraz kierowaniem przez inspektorów pracy powództw o ustalenie istnienia stosunku pracy.

Równoległe z działalnością kontrolno-nadzorczą podejmowano liczne **działania o charakterze prewencyjnym**. Wiele z nich ukierunkowano na zwiększanie bezpieczeństwa pracy w budownictwie, a realizowane są przede wszystkim przy wsparciu działającej przy Okręgowym Inspektorze Pracy **Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie**.

Zaangażowanie w działalność upowszechniającą wiedzę o prawie pracy i popularyzującą dobrych praktyk odzwierciedla prowadzona współpraca z partnerami społecznymi i instytucjonalnymi oraz propozycje adresowane do pracodawców i pracowników.

Realizując działania objęte programami długofalowymi na lata 2016 – 2018 prowadzono konkursy promujące pracodawców wyróżniających się wysokimi standardami ochrony pracy, poszanowaniem praw pracowniczych, realizujących w praktyce idee partnerstwa w stosunkach pracy. W ramach działalności prewencyjnej poza najważniejszym konkursem „**Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej**” prowadzono także na szeroką skalę konkursy i kampanie adresowane do małych pracodawców branży budowlanej, rolników, pracowników służb bhp, społecznych inspektorów pracy.

Biorąc pod uwagę, że do najpowszechniej obecnie diagnozowanych zagrożeń zawodowych należą czynniki psychospołeczne, Państwowa Inspekcja Pracy od wielu lat podejmuje działania prewencyjne na rzecz przeciwdziałania negatywnym skutkom stresu w miejscu pracy.

Państwowa Inspekcja Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy

**85-012 Bydgoszcz
Plac Piastowski 4a
tel : 52 320 24 00**

**urząd czynny w godzinach 7.30 - 15.30
email : kancelaria@bydgoszcz.pip.gov.pl**

**Oddział w Toruniu
87-100 Toruń
ul. Szosa Chełmińska 30
tel : 56 622 83 65**

**Oddział we Włocławku
87-800 Włocławek
ul. Piekarska 16a
tel : 54 232 02 34**

**Telefonicznie bezpłatne porady prawne z zakresu prawa pracy i bhp udzielane są wyłącznie w Centrum
Poradnictwa Państwowej Inspekcji Pracy pod numerami**

**801 002 006, dla połączeń z sieci stacjonarnych w godz. 9.00 - 15.00
22 667 65 00, dla połączeń z sieci komórkowych w godz. 9.00 - 15.00**

**Pełna wersja sprawozdania Okręgowego Inspektora Pracy znajduje się na stronie urzędu
www.bydgoszcz.pip.gov.pl**

Uroczysta Gala podsumowująca działalność prewencyjną Okręgowego Inspektoratu Pracy w Bydgoszczy w 2017 roku